КПСС XXV СЪЕЗДИ ШАРАФИГА—25 ЗАРБДОР ДЕКАДА

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 167 (2759). ДУШАНБА 21 ИЮЛЬ 1975 й.
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади.
Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

БУГУН РСДРП V СЪЕЗДИГА БАҒИШЛАНГАН БЕШИНЧИ ЗАРБДОР ДЕКАДА БОШЛАНДИ

• Съезддан — съездгача

ЛЕНИНЧА ҒОЛИБОНА ЙЎЛ

1905—1907 йиллардаги революция даврида РСДРПга биринчи бор унчалик узоқ бўлмаган вақт ичида буржуа-демократик эркинликлар шароитида ишлаш имкони туғилди. В. И. Ленин қисқа муддат ичида Россияга келишга ва революцион курашга бевосита раҳбарлик қилишга эришди.

Ленин партия ҳаётининг демократик асосларини ҳар томонлама ривожлантириш учун курашиш билан бир вақтнинг ўзида партияга етарли шарт-шароитлар яратиб беришни ҳам қатъий талаб қилди.

РСДРПнинг Лондонда ўтказилган V съезди (1907 йил 30 апрель— 19 май) партия с а ф л а рининг бирмунча ўсганини ва унда ленинча қанотнинг мустаҳкамланганлигини кўрсатди.

В. И. Ленин бошчилигидаги большевикларнинг ишчилар ҳаракатидаги оппортунизмга қарши қатъий кураши, партия аъзолари орасида олиб борилган кундалик тушунтириш ишлари мамлакат йирик саноат марказлари к ў п делегатларининг ленинчи-большевиклардан иборат бўлишига олиб келди. Меньшевиклар эса съездга асосан саноати бўлмаган районлардан қатнашди.

Партия сиёсатининг асосий масалалари бўйича съезд большевистик қарорлар қабул қилди.

Съезддаги бош масала буржуа партияларига муносабат тўғрисидаги масала бўлиб, бу хусусда тўртта докладчи сўзга чиқди. Ленин ўз докладида большевикларнинг қарашларини ифодалаб берди.

Большевиклар Давлат думаси тактикаси ҳақидаги масала бўйича ҳам оппортунистлар устидан катта ғалабани қўлга киритдилар. Съезд социал-демократларнинг дума фаолияти Думадан ташқариги курашга бўйсуниши лозимлиги. Думадан аввало чор самодержавиясини фош этиш ва буржуазиянинг сотқин сиёсатини фош этишда партиянинг революцион программасини пропаганда қилишда минбар сифатида фойдаланиш лозимлигига эътиборни қаратди.

Бу —пролетариат вакилларининг парламент муассасаларидаги янги, революцион-марксистик линияси эди.

Съезд партия билан касаба союзлар ўртасидаги муносабатлар хусусида большевистик резолюцияни қабул қилди. 1907 йилга келиб Россияда 650 га яқин касаба союзлари бор эди. Уларнинг кимларнинг кетидан бориши кўп жиҳатдан революцион курашнинг боришига таъсир кўрсатар эди. Меньшевикларнинг касаба союзлар «нейтраллиги» ҳақидаги гапларига қарама-қарши ўлароқ, V съезд РСДРПнинг ҳамма аъзолари социал-демократик партиянинг ғоявий раҳбарлигидаги касаба Союзларини тан олишига таъсир кўрсатишлари лозимлигини белгилаб олди.

Съезд 12 кишидан иборат Марказий Комитетни сайлади. Булар ленинча линия тарафдорлари эди. Большевиклар V съезд қарорлари руҳида революцион йўлни узлуксиз ўтказиш мақсадида В. И. Ленин раҳбарлигидаги Большевистик марказни ташкил этдилар.

Бу ғалаба большевистик партия ўсиб бораётган кучларининг ифодаси бўлди. Партия революцион курашлар жараёнида жуда катта сиёсий тажриба билан бойиди.

Биринчи рус революцияси мағлубиятга учраганига қарамай, самодержавия тузумида дастлабки раҳна қолди. Пролетариат ўзининг қаҳрамонона кураши билан ўзи учун ва бутун халқ учун бир қатор сиёсий ва иқтисодий ўзгаришлар қилишга эга бўлди.

Гарчи қисқа муддатда бўлса-да Россияда биринчи бор сўз эркинлиги, касаба союзлар, йиғилишлар эркинлиги қўлга киритилди. Легал ишчи матбуоти, оқартув ва маданий жамиятлар ташкил этилди. Ишчилар ўз меҳнат шароитларининг бирмунча яхшиланишига эришдилар.

Лекин, революциянинг бош мақсади— чоризмни ағдариб ташлашга эришилмади. Революция чор ҳокимиятини қўпориш етарли эмаслигини, балки уни йўқ қилиб ташлаш лозимлигини яққол кўрсатди.

Асосий революцион курашлар ҳали олдинда эди.

СИФАТ—БОШ МЕЗОН

1-нон заводи ишлаб чиқараётган маҳсулотлар аҳоли томонидан севиб истеъмол қилинмоқда.

Корхона кунига 32 тонна булка нонлари ишлаб чиқариш қувватига эга. Яқинда корхонада оби-нон ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Ҳар куни 600 дона сингиб пишган оби-нон ёпилиб, савдога чиқарилмоқда.

Корхона коллективи йиллик планни 15 декабрда бажариш ва йил охиригача пландан ташқари 50 минг сўмлик нон маҳсулотлари тайёрлаш учун курашмоқда. Ярим йиллик план муддатидан илгари бажарилиб, 30 минг сўмлик ортиқча маҳсулот ишлаб чиқарилди.

— Мусобақалашиб ишлашда гап кўп экан. Кунлик топшириқларини 120—130 процент бажараётган ажойиб нон пиширувчи, хамир қорувчи, хамиртуруш тайёрловчилари м и з бор. П. Михайлов, П. К л и м а ков, А. Семёнов, З. Шормонова, М. Юсупалиева, А. Салигина ва бошқалар шулар жумласидандир, — дейди завод директори Ю. Ишматов, — улар шу кунларда 1976 йил ҳисобига меҳнат қилишмоқда.

Вақтдан ўзиб...

БУГУН

ўйинчоқлар фабрикасининг электромеханика цехи коллективи тўққизинчи беш йиллик планини муваффақиятли бажарди. Ишлаб чиқарилган маҳсулотнинг асосий қисми аъло сифатда қабул қилинди. Ярим йиллик план цех бўйича 103,5 процент бажарилди. Июнь ойида пландаги 48 минг сўм ўрнига 52 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди.

Ҳозир цехда ҳар куни 2500—2600 сўмлик турли-туман ўйинчоқлар ишлаб чиқарилянти. Ишчилардан А. Саъдуллаева, М. Алимов, Е. Ҳамидова, А. Бурнаева, М. Худойбердиева л а р н и н г 1976—77 йиллар ҳисобига ишлаётганларига анча вақт бўлди.

Ҳ. ИНОҒОМОВ.

МАНЗУР БЎЛАДИ

Ҳозирги пайтда Ўзбекистондаги 14 та вино заводида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг 68 медали бор. Улар ГДР, Чехословакия, Польша, Болгария, Швейцария ва бошқа мамлакатларда ўтказилган халқаро кўргазмаларда намойиш қилиниб, юксак баҳоланган.

БУГУН

шаҳримиздаги шампан винолари заводи коллективи ўз маҳсулотларининг бир туркумини Ироқ республикаси пойтахти Бағдод шаҳридаги халқаро ярмаркага юборди. Жўнатилган ичимликлар орасида ширин ва ярим ширин ичимликлар бор. Корхона коллективи бу маҳсулотларни Давлат Сифат белгисини олиш учун тақдим этган.

— Ўйлайманки, — дейди корхона бош инженери Ю. Ғуломов,— шампан виноларимиз Ироқдаги дўстларимизга ва у ердаги халқаро виставкага келадиган меҳмонларга манзур бўлади.

Офсет босма фабрикаси йил сайин замонавий техника билан жиҳозланиб бораяпти. Кейинги пайтлардабу ерда ана шундай машиналардан учтаси ишга туширилди. Мана бу суратда ГДРдан келтирилган муқоваларни ишловчи автомат машина акс этган. Янги машинада муқова цехининг зарбдор муқовачиларидан (чапдан ўнгга) Матлуба Имомназарова, Шоҳида Исмоилова ва Мукаррам Нуралиевалар ишламоқдалар.

М. Нуриддинов фотоси.

ЯНГИ КВАРТАЛ ЧОРЛАЙДИ

Октябрь районида эски маҳаллалар ўрнида янги ва обод кварталларни бунёд қилиш ишлари тезкорлик билан олиб борилмоқда. «Жилстрой» трестига қарашли «Ташросстрой» қурилиш бошқармаси коллективи қисқа вақт ичида «Марказ— 26» кварталини бунёд қилабошлади. Бу ерда биринчи навбатда ҳар бири 32 оилани ўз бағрига оладиган бешта уй фойдаланишга топширилди .

БУГУН

1-уйсозлик комбинатининг 26-қурилиш бошқармаси бунёдкорлари «Юнусобод» массивида ҳар бири 40 квартирали иккита уй-жой биносини қўлдан чиқардилар. Бу ерда меҳнат қилаётган бинокорлардан С. Файзиев, В. Акулов, В. Кармаковлар кунлик топшириқни 130 — 140 процентдан бажардилар.

Ана шу уйсозлик комбинатининг 27-бошқармаси азаматлари бажарган ишлари ҳам салмоқли бўлаяпти. Улар «Иззат» массивида бири 96, бири 72, учтаси 16 квартирали уйларни эгаларига тақдим қилдилар.

• *Сўз—КПСС XXIV съезди делегатларига*

Л. А. НЕЖЕВЕНКО,
153-қурилиш трести 3-қурилиш бошқармасининг инженери.

Л. А. Нежевенконинг қурилишдаги таржимаи ҳоли 1962 йили 12-қурилиш бошқармасида бошланган. У участкага бўёқчининг шогирди бўлиб ишга кирди, 3 йилдан сўнг бригада бошлиғи бўлди, съездга кетаётганда эса мастер эди.

Ҳозир Лилия Александровна 3-қурилиш бошқармасида техника хавфсизлиги бўйича инженер бўлиб ишлаяпти. У бошқарма партия ташкилотининг секретари, трест партия комитетининг аъзосидир.

Бу йил унинг ҳаётида икки қувончли воқеа юз берди. Июнда у Чилонзор район Советига депутат қилиб сайланди, бир неча кун ўтгач, депутатлик гувоҳномаси билан қарийб бир вақтнинг ўзида унга кечки марксизм-ленинизм университетини тугаллаганлиги ҳақида диплом топширилди.

ЕТАКЧИЛАР

Кишиларга етакчилик қилиш учун аввало ана шу ҳуқуқни эгаллаш, ўз ишига ҳалол ва виждонан муносабатда бўлиш, меҳнатсеварлиги, принципиаллиги билан намуна бўлиш, атроф-теваракда бўлаётган воқеалар учун ўзида катта шахсий масъулият ҳиссини ошириш керак.

Ўртоқ Л. И. Брежнев партия аъзосининг вазифаларини, унинг биринчи даражадаги бурчини белгилаб, КПСС XXIV съездида сўзлаган нутқида: «Меҳнатда ҳам, ижтимоий ҳаётда ҳам, ўқишда ҳам, турмушда ҳам—ҳамма вақт ва ҳамма жойда коммунист коммунистлигича қолиши, бизнинг ленинчи партиямизнинг аъзоси деган юксак номга муносиб бўлиши зарур» деган эди.

...Коммунис т н и н г шахсий масъулияти. Ана шу сўзларнинг мағзини чаққанимда партия аъзоси ишлаб чиқаришда, ижтимоий ҳаётда нақадар кўп ишлар қилиши кераклигини кўз олдимга келтираман. Унга, партия аъзосига ишлаб чиқариш илғори бўлишнинг ўзи камлик қилади. Бу ўз-ўзидан тушунарли албатта. Коммунист унинг ўзи билан ёнма-ён ишлаётган ҳамкасб ўртоғи ҳам илғорлар сафида бўлишига эришмоғи керак. Коммунист ўзи учунгина эмас, ўзининг меҳнати ва ўзининг хулқ-атвори учунгина эмас, балки у аъзо бўлган партия ташкилотидаги, коллективидаги ишнинг аҳволи учун ҳам жавоб берадиган кишидир.

Биз, бизнинг 3-қурилиш бошқармамиз партия ташкилотидаги коммунистларни ўз вазифаларини ана шундай йўсинда тушунишлари руҳида тарбиялашга эътибор бермоқдамиз. Мен ана шу қурилиш бошқармаси партия ташкилоти секретарлигига партия XXIV съездидан қайтиб келганимдан сўнг сайланган эдим.

Шуни айтиш керакки, кўпчилик партия аъзолари (бизнинг партия ташкилотимиз ҳисобида 32 коммунист бор) ўз ишига ҳалол ва виждонан муносабатда бўлиш намуналарини кўрсатишмоқда ҳамда бошқаларга ўрнак бўлишмоқда.

Қурилиш ишидаги нуқсонлар одатда қурилиш материалларини тежаб-тергамасдан фойдаланишга, ишда паст сифат бўлишига, объектларни ўз вақтида фойдаланишга топширмасликка олиб келиши хеч кимга сир эмас, албатта. Шунинг учун ҳам биз ўз ишимизда қурилишнинг ана шундай «нозик» томонларига эътиборни қаратиб, қурилиш ишлаб чиқариш самарадорлигини ҳар томонлама оширишга ва ортиқча харажатларнинг йўл қўйилмаслигига эришмоқдамиз.

Ўз вақтида пойафзал фабрикаси ётоқхонаси қурилишида ишдаги сифатнинг паст бўлиш ҳолларига йўл қўйилди. (Ҳамон бизнинг орамизда ишни тез бажариб, сифатини ўйламайдиганлар учраб туради). Биз бригадада йиғилиш ўтказиб, чин дилдан интизом ҳақида, ўз меҳнатининг натижаси учун масъулият ҳақида гаплашдик, айбдорларни қаттиқ уялтирдик. Шундан сўнг аҳвол яхшиланди.

Қурилиш ишлари сифатини ошириш, материалларни тежаб-тергаб сарфлаш масалалари партия бюроси йиғилишлари ва партия мажлисларида муҳокама қилинади, бу масалаларни бригада ва қурилиш майдонларида муҳокама этамиз. партия бюроси қабул қилинадиган қарорларининг бажарилиши юзасидан қатъий назорат ўрнатган. Ана шуларнинг ҳаммаси ўзининг ижобий натижаларини беряпти. Бизнинг қурувчиларимиз ўтган йили қуриб топширган тўқимачилик институти ўқув корпуси биноси «аъло» баҳога сазовор бўлди. 2-тикув ва 2-пойафзал фабрикаларининг бинолари «яхши» баҳо олди.

Коммунист К. Я. Плешаков бригадаси ишга виждонан муносабатда бўлиш намуналарини кўрсатиб, ишни юксак сифатда бажаришда ўрнак бўлмоқда. Шуни айтиш керакки, бу коллективда кўпгина комсомоллар, ёшлар, бригада бошлиғининг ўзи бажариладиган ишнинг сифати ҳақида доимо ўйлашади, бу ўринда бригада бошлиғининг ўзи уларга етакчи, ўрнак ва намуна.

Прорабллардан Г. В. Волков ва В. Зорбас, бригада бошлиғи В. Анофриенко, катта электрик В. И. Волкодавлар ишга ҳалол муносабатда бўлиш, ўзларига ва ўзгаларга талабчанликлари билан ажралиб туришади. В. И. Волкодав бошқарма халқ контроли группасининг раиси сифатида хўжасизликка қарши аёвсиз кураш олиб бораяпти. Унинг эътиборидан тежамкорлик масалалари ҳам четда қолмайди.

Бу ўринда кекса коммунистлардан дурадгор Н. В. Клейменов ва ғишт терувчи Г. А. Айрапетовлар ҳақида ҳам алоҳида гапириб ўтиш керак. Уларнинг ҳар иккаласи тажрибали бинокорлардир, ўз касбларини жуда яхши билишади. Виждонан ишлашади ва ёшлардан ҳам меҳнатга ана шундай муносабатда бўлишни талаб этишади. Улар фақат талаб қилибгина қолмай, ҳар томонлама уларга ёрдам беришади, тажрибаларини ўргатишади. Масалан, Н. В. Клейменов ёш ишчи М. Эшбуловга дурадгорлик ҳунарини ўргатди. Ҳозир у 4-разряд эгаси, институтга кирди, партияга киришга қарор қилганида биринчи бўлиб унга унинг устози, 1946 йилдан бери КПСС аъзоси Н. В. Клейменов тавсиянома берди.

Катта авлод қурувчилари ана шундай йўсинда ишчи синфининг ёш авлодига ўз тажриба ва билимларини ўргатмоқдалар. Ёшлар улардан фақат ишлаб чиқариш тажрибаларини ўрганибгина қолмасдан, балки партия ветеранларидан, коммунистлардан ростгўйликни, принципиалликни, топширилган иш учун юксак масъулиятни, ўз меҳнати натижалари учун масъулиятни ҳам ўрганишмоқда.

«Союз-19» беш кундан бери космосда

МОСКВА ОБЛАСТИДАГИ УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ, 19 июль. (ТАСС). Бугун Москва вақти билан соат 9 дан 40 минут ўтганида «Союз-19» космик кемасининг ичида Алексей Леонов билан Валерий Кубасовнинг бешинчи иш куни бошланди.

Биринчи алоқа сеансида кема командири А. Леонов космонавтларнинг уйқуси қаттиқ бўлганлигини ва улар ҳордиқ чиқаришдан сўнг ўзларини яхши ҳис этаётганликларини маълум қилди.

Соат 13 гача «Союз-19» кемаси планета теварагидан 63 марта, шулардан 27 марта Американинг «Аполлон» кемаси билан туташган ҳолда айланди. Телеметрик информация маълумотлари ва экипажнинг докладларига кўра, «Союз-19» кемаси ичидаги системалар нормал ишлаб турибди. Туширилувчи аппарат ва орбитал модулдаги микроиқлим параметрлари қуйидагича: босим симоб устунининг 512 миллиметрида, температура Цельсий ҳисоби билан 20 градусда.

Бугунги кун программасида «Аполлон» кемаси билан биргалашиб учиш чоғида илмий ва техникавий экспериментларни давом эттириш кўзда тутилади.

«Салют-4» экипажи саккиз ҳафтадан бери ишлаяпти

УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ. 19 июль. (ТАСС). Петр Климук билан Виталий Севастьяновнинг «Салют-4» орбитал илмий станциясида учаётганликларига саккизинчи ҳафта тугаяпти. Космонавтлар 56-иш кунини эрталаб соат 5 да тугатдилар.

Ўтган кун программасининг асосий мазмунини медицинавий тадқиқотлар ва экспериментлар ташкил этди. Космонавтлар велоэргометрдан фойдаланиб электрокардиографик тадқиқотларни бажардилар. Юрак-қон томир системаси ва қон айланиш функциясининг тадқиқотлари ҳам давом эттирилди.

Медицина контроли маълумотлари ва экипаж аъзоларининг докладларига кўра, Петр Климук билан Виталий Севастьяновнинг аҳволи ва кайфияти яхши. Экипаж орбитада учиш мобайнида юксак иш қобилиятини ва яхши кайфиятини сақлаб келмоқда. Тинч ҳолатда командирининг томир уриши минутига 70 мартага, борт инженерники эса 72 мартага бораяпти. Станция ичидаги системалар нормал ишлаб турибди.

«Салют-4» орбитал станциясининг учиши давом этмоқда.

• Футбол

Иккинчи давра бошланди

Кеча олий лига командалари XXXVII СССР чемпионати иккинчи даврасининг дастлабки тур учрашувларини ўтказдилар.

«Пахтакор» ўз майдонида Львов шаҳрининг «Карпати» командаси билан 1:1 ҳисобида дуранг ўйнади. Меҳмонлар майдон эгаларининг очиқ-ойдин сиқув тактикасига ўзларининг тезкорлик билан ҳужумга ўтиш тактикаларини қарши қўйдилар. Территориал устунлик пахтакорчиларда бўлса ҳам ўйиннинг биринчи ярмида улар «Карпати» дарвозаси олдида бирорта ҳам хавфли вазият вужудга келтира олмадилар. Аксинча, меҳмонларнинг 25-минутдаги қарши ҳужуми «Пахтакор»нинг дарвозасига гол киритиш билан якунланди (Данилюк). «Пахтакор» жавоб тўпини иккинчи таймда 11 метрли жарима белгисидан киритди. Пенальтини М. Ан дарвозага аниқ йўллади.

Қолган учрашувларда қуйидаги натижалар қайд қилинди: «Динамо» К. — «Арарат» — 4:0, «Динамо» М.—«Спартак» — 2:1, «Зенит» — «Локомотив» — 0:1, «Черноморец» — «Динамо» Тб. — 2:1, АСК — «Днепр» — 1:2.

МУБОРАК!

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЁЗУВЧИ НАЗИР САФАРОВНИ ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет адабиётини ривожлантиришдаги хизматлари учун ёзувчи **Назир Сафаров** Халқлар дўстлиги ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1975 йил, 17 июль.

...Хушхабарга қанот бўлади, деганларича бор экан. У, даставвал, Москвадан, Кремлдан парвоз этди.

Бир лаҳзада серқуёш Тошкентимизга етиб келди. Худди ана шу лаҳзанинг ўзидаёқ Кисловодскка етиб, бу ерда ҳордиқ олаётган адибни ўз оғушига олди.

— Юксак мукофот билан чин дилдан табриклаймиз, Назир ака!

— Ташаккур. Жонажон Коммунистик партиямнинг, Совет ҳукуматимнинг камтарона меҳнатимни тақдирлагани — мен учун катта бахт. Дўстлик менинг бир умрлик йўлдошим бўлди. Барча асарларимда шу муҳим мавзуни қаламга олишни муқаддас бурчим деб билдим. Мен ўз ҳаётимни, ижодимни халқларнинг ана шу буюк ҳамкорлиги ва аҳиллигисиз тасаввур ҳам эта олмайман. «Оқшомхон» дўстларимга менинг самимий тилакларимни етказишингизни сўрайман...

Дўстлик! Дарвоқе, ҳурматли адибимиз тақдирланган юксак мукофотнинг номланиши ҳам худди ана шуни ифода этиб турибди— Халқлар дўстлиги ордени!

Назир ака чиндан ҳам дўстлик куйчисидир. Унинг қайси бир асарига назар ташламанг, кўп миллатли халқларимизнинг қўлни-қўлга бериб, эзгу ният йўлидаги биродарларча кураши ўз ифодасини топганлигининг гувоҳи бўламиз. Ҳурриятнинг илк пиллапояларидан ҳам, беаёв синфий жанг паллаларида ҳам, юрт бошига тушган таҳликали дамларда ҳам адиб Ватан ташвиши, халқ дарди билан яшади. У қўлга қалам олиб, зарур бўлганда қурол олиб, кўп миллатли Ватанимизни душмандан ҳимоя этди, дўстликни улуғлади.

Назир Сафаров ярим асрдан зиёд умрини ана шу мавзуни куйлашга бахшида этди. У ўз ижодини энг ҳозиржавоб жанр бўлган очеркдан бошлади. Сўнгра забардаст драматург сифатида кенг танилди. «Тарих тилга кирди», «Уйғониш», «Шарқ тонги», «Лукаш ботир» томошабин томонидан илиқ кутиб олинди. Адибнинг «Кўрган-кечирганларим». «Наврўз» романлари минг-минглаб китобхонларнинг севимли асарларига айланди. Улар қатор тилларга таржима қилинди. Бироқ, ёзувчи очерк ёзишни, ўткир публицистик ва ҳозиржавоб мақолалари билан вақтли матбуотда тез-тез кўриниб туришни канда қилмаётир. Бу барча ёш қаламкашлар учун ибрат бўларли фазилатдир. Назир акани тез-тез пахта далаларида, илмий лабораторияларда, чўлқуварлар ҳузурида, станоклар ёнида, студентлар даврасида учратиб турамиз. Куни-кеча ўзининг етмиш баҳорини нишонлаган адиб чарчаш нималигини билмайди. У бетиним изланади, ҳаётимиздаги энг муҳим воқеаларни кечиктирмай қаламга олади, ўзининг бой тажрибаларини ёшларга ўргатади, қимматли маслаҳатларини улардан аямайди.

Назир Сафаров ўзбек совет адабиётининг боғбонларидандир. У ана шу чаманзорда етиштирилган ажойиб меваларни барча дўстларга, рус ва украин, қозоқ ва қирғиз, туркман ва тожик биродарларга саховат билан, меҳмондўстларча улашмоқда.

Назир ака ёш қаламкашларнинг чинакам устозидир. У ғоят камтарлиги ва самимийлиги билан ёшлар дилига йўл топмоқда. Адибнинг етмиш йиллик юбилейи дамларида ёш ижодкорлардан олинган ўнлаб табрик ва қутловлар бунга гувоҳдир.

Назир Сафаровнинг умр йўли халқ билан, жонажон Коммунистик партия билан чамбарчас вобастадир. Коммунистик партиямиз ва Совет ҳукуматимиз Ўзбекистон ССР халқ ёзувчисини самарали ижоди учун бир неча марта юксак мукофотлар, фахрий ёрлиқлар билан тақдирлаган. Мана, бугун адибнинг кўксини яна бир нишон безаб турибди. Бу — Халқлар дўстлиги орденидир.

Ҳурматли ёзувчимизни ана шу юксак мукофот билан яна бир карра қутлаймиз, унга узоқ умр, халқимиз бахт-саодати йўлида баракали ижод қилишини тилаб қоламиз.

Меҳнатда пешқадамлар

Азим шаҳримиз меҳнаткашлари тўққизинчи беш йилликнинг якунловчи йили топшириқларини муддатидан илгари бажариш ҳамда партиямизнинг бўлажак XXV съездини меҳнат соҳасида муносиб ютуқлар билан нишонлаш борасида фидокорлик билан меҳнат қилмоқдалар. Мана бу фотолавҳаларда УзССР ва Ўзбекистон Компартияси 50 йиллиги номли тикувчилик фирмаси ва Тошкент полиграф комбинатининг ўнинчи беш йиллик ҳисобига унумли меҳнат қилаётган пешқадам ишчилари акс этганлар. Чапдаги суратда сиз фирманинг моҳир тикувчиси ёшларнинг устози Наталья Ильиных; юқоридаги суратда эса — полиграф комбинатининг зарбдор печатниги коммунистик меҳнат зарбдори Маҳмуджон Зайитаев ўртоқларни кўриб турибсиз.

М. Нуриддинов фотолари.

●КПСС XXV съезди шарафига—25 зарбдор декада

ИЛҒОРЛАР НАМУНАСИ

6-цех коллективи экскаватор — ремонти заводида пешқадам саналади. Бу цех азаматлари якунловчи йил топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун ўзаро меҳнат беллашувини тобора кенгайтирмоқдалар. Бунда цехнинг В. Никитин бошлиқ бригада азаматлари голиблик қилишмоқда. Бу бригадани фақатгина цехда эмас, балки корхонада ҳам ҳурмат билан тилга олишади. Бригада бўйича олти ойлик план топшириқлари 118 процент бажарилди. Хом ашё материалларини тежаш бўйича ҳам яхшигина кўрсаткичларга эришилди. Бригаданинг 18 ишчисига «Коммунистик меҳнат зарбдори» унвони берилган. Заводнинг донгдор ишчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Л. Руценко ҳам шу бригадада меҳнат қилаяпти.

Цехда В. Найдинов бошлиқ бригада коллективи ҳам ойлик ва квартал планларини доимо ошириб бажараяпти. Бригаданинг И. Крахмалев, А. Полтахунов сингари илғор ишчиларининг сурати завод «Ҳурмат тахтаси»дан ўрин олган.

Мана шу азаматларнинг фидокорона меҳнати туфайли цех бўйича олти ойлик план муддатидан тўққиз кун илгари бажарилди. Планга қўшимча 9,8 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинди. Меҳнат унумдорлиги ўтган йил шу даврига нисбатан уч процент ошди. Ўнинчи беш йиллик ҳисобига меҳнат қилаётган ишчилар сони эса 30 кишига кўпайди.

Коллектив ярим йилликда қўлга киритган муваффақиятларни янада мустаҳкамлаш ва кўплаб маҳсулот реализация қилиш мақсадида шу кунларда иш суръатини тобора тезлаштиряпти. Иш соатларидан намунали фойдаланиш, техниканинг тўла қувватда ишлашини таъминлаш, меҳнатнинг илғор методларини жорий этиш ишлаб чиқариш суръатларини тезлаштиришда асосий резервлардан бўлиб хизмат қилаяпти. Ремонт ишларини сифатли бажариш, вақтдан ўзиб меҳнат қилиш ҳар бир ишчининг диққат марказида. Бунда айниқса Л. Пяк, И. Крахмалев, В. Козим сингари илғорлар касбдошларига намуна бўлишяпти.

Коллективда мураббийлик ҳаракатига ҳам катта эътибор беришяпти. Тажрибали ишчилардан В. Нигматуллин, А. Бурнашевлар шогирд тарбиялашда ном чиқаришган. Ҳозирги вақтда мустақил ишлаётган А. Нецель, Р. Алихўжаев, Н. Алиев, А. Захаровлар мазкур ишчиларнинг қўлида касб ўрганишган. Улар устозлари изидан бориб, ишлаб чиқаришда юксак унумдорликка эришмоқдалар. Бу ёшларнинг ўнинчи беш йиллик ҳисобига меҳнат қилаётганларига анча вақт бўлди.

6-цех коллективи заводнинг 1-цехи билан мусобақа бўйича ўзаро шартнома тузган. Мусобақадошлар вақти-вақти билан бирбирларига вакиллар юборишади, меҳнатни ташкил этишнинг илғор усулларини, ишлаб чиқариш технологиясини яхшилаш бўйича ютуқларни айрибошлашади, камчиликларни бартараф этиш режаларини тузишади. Мусобақа ҳар икки коллективга ҳам жуда яхши ёрдам бераётганини, улар қўлга киритаётган юксак кўрсаткичлардан билса ҳам бўлади.

Цехда меҳнат унумдорлиги тинмай ошиб, иш суръатлари жадаллашиб боришида доимо изланишда бўлган рационализатор ва ихтирочиларнинг ҳам ҳиссаси катта. Ўтган йили бу ерда тўққизта рационализаторлик таклифи тушган эди, шундан еттитаси ишлаб чиқаришга жорий қилинди. Давлатнинг талайгина маблағи тежаб қолинди. Якунловчи йилда эса никодий фикр эгалари ўнта рационализаторлик таклифини ишлаб чиқаришга жорий этиб, 1,5 минг сўм маблағни тежаб қолишга аҳд қилишган. Бригадир В. Никитин, токарь Дубровский илғор рационализаторлардан санalishади. Улар киритган таклифлар меҳнатнинг қулай усулларини топиш, каттагина иқтисодий самара кўриш, қўл кучи билан бажариладиган ишларни камайтириш имконини бераяпти.

Айни кунларда коллективда КПСС XXV съезди шарафига бошланган 25 зарбдор декада қизғин давом этаяпти. Илғорлардан А. Филлипович ва И. Крахмалевлар зарбдор декада кунлари кунлик нормаларини камида 150 процентдан бажариш ташаббуси билан чиқишганди. Бу ташаббусни завод бўйича 200 дан ортиқ ишчи қўллаб-қувватлади. Ташаббускорлар ўз сўзларининг устидан чиқиш учун катта ғайрат билан меҳнат қилишяпти. Г. Акбарқулов, В. Раченков каби пешқадамлар айрим кунлари нормаларини 190—200 процентга етказиб, бажараётганларини цехда чиқадиган «Чақмоқ» деворий газетаси хабар қилди.

РСДРП съездларига бағишлаб ўтказилган уч зарбдор декадани коллектив муваффақиятли якунлади. Бу даврда планга қўшимча реализация қилинган маҳсулот 1,2 минг сўмликдан зиёдни ташкил этди. В. Никитин бошлиқ бригада азаматлари эса 320 сўмни иқтисод қилиб қолишди.

— Дастлаб олган мажбуриятимизда якунловчи йил топшириғини 28 декабрда, тўққизинчи беш йиллик планини эса 27 декабргача бажариш ва планга қўшимча 18 минг сўмлик маҳсулот реализация қилиш белгиланганди, — деди биз билан суҳбатда цех бошлиғи В. А. Полишчук, — КПСС XXV съезди шарафига бошланган зарбдор декадалар муносабати билан биз ички имкониятларимизни қараб чиқиб, янги оширилган мажбуриятлар олдик. Бунга биноан якунловчи йил ва тўққизинчи беш йиллик план топшириқлари 21 декабргача бажарилади ва планга қўшимча 29 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинади, меҳнат унумдорлиги эса 5 процентга ортади.

Цехдаги ҳозирги иш суръатлари коллектив бу мажбуриятларни шараф билан бажаришидан дарак бераяпти.

А. АҲМАДАЛИЕВ.

ХЪЮСТОНДАН КЕЛТИРИЛГАН СОВҒА

САМАРҚАНД. Бугун Ўзбекистон Фанлар академияси археология институтининг виставка стендларида америкалик астронавтларнинг дастхатлари ёзилган суратлари, унинг ёнида «космик рацион» солинган пластик халтача пайдо бўлди. Институт илмий ходими Муборак Мўминова шу совға-саломларни Хьюстондан олиб келган.

М. Мўминова тушунтириб турган «Совет ёшлари виставкаси 1974 йилда АҚШнинг «космик пойтахтига» келганида астронавтлар билан танишганди.

— Экипаж аъзоларидан бири Вэнс Бранд мамлакатимизнинг ҳаёти билан айниқса қизиқиб қолди, — деб эслайди Муборак. — Душанбалик пионерлар ишлаган орбитада «Союз» билан «Аполлон» учрашувини тасвирловчи макет унга ва виставканинг бошқа меҳмонларига хуш келди. Вэнс совет виставкасининг ташкилотчилари ва гидларини уйига таклиф қилди, Наса шаҳарчаси бўйлаб сафарда ҳамроҳ бўлди, космик техникани кўрсатди. У меҳмонга совға қилган фотосуратига: «миннатдорчилик ва энг яхши истаклар билан Муборакка» деб ёзди. Ойга икки марта сафар қилган Южин Сернан фотосурат бурчагига: «Хьюстонга хуш келибсиз, Муборак» деб ёзиб берди.

Муборак Вэнс ва Южин билан Самарқандда яна бир марта учрашди. Ўшанда совет космонавтлари ва Америка астронавтлари шу йилнинг апрелида буюк мунажжим Улуғбек ватанини кўргани келган эдилар.

— Энди русча яхшироқ гапираётган бўлсам керак?— деб сўради Вэнс Муборакдан. У тасдиқловчи жавоб олгач таржимонсиз гаплашаверди.

Учрашувда меҳмонлар Регистон майдонида суратга тушдилар.

Муборакнинг коллекциясида «космик совға-саломлар» шу тариқада пайдо бўлди.

Эпас программаси амалга оширила бошлаган ҳозирги пайтда, — дейди Муборак Мўминова, — фазогирлар учрашган самарқандликларнинг ҳаммаси уларга кемалари яхши туташишини, самарали ишлашларини ва ерга эсон-омон қайтиб келишларини тилаб қоладилар.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

ТАСС МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

Газлаштириш программаси

БУДАПЕШТ. Венгрия Халқ Республикасида мамлакат шаҳарларини ва қишлоқларини газлаштириш программаси муваффақиятли амалга оширилмоқда. Бунга мамлакатнинг газ саноати тез ривожланиб бораётганлиги ёрдам бермоқда. Бултур республикада қазиб олинаётган табиий газ миқдори 5,1 миллиард куб метрга етди. Бу йил эса 6 миллиард куб метрга яқин газ қазиб олинади. 1974 йилда мамлакатда 650 мингга яқин квартира газлаштирилган эди. Бу йил 700 мингга яқин квартира газлаштирилади.

Венгриядаги барча саноат корхоналарининг 40 процентга яқинини ўз ичига олган Будапешт шаҳрини газлаштиришга алоҳида эътибор берилмоқда. Бу корхоналарни ёқилғининг янги тежамли турига ўтказиш, шунингдек, уй-жой қурилишининг суръатлари тезлаштирилаётганлиги пойтахтни газ билан таъминлашни доимо яхшилашни талаб қилмоқда. Ҳозирги беш йилликнинг ўтган тўрт йили мобайнидагина 40 мингдан кўпроқ квартира табиий газ билан таъминланадиган бўлиб қолди. 1980 йилга қадар 110 квартира газ олади. Будапештнинг марказий районларини, саноат корхоналарини ва квартираларни табиий газга ўтказишларининг ҳаммаси шу йилнинг охиригача тугалланади.

КОМБИНАТ ҚУРИЛМОҚДА

СОФИЯ. Дунай бўйидаги Силистра шаҳри яқинида Болгария индустриясининг азим корхоналаридан бири — Балкан ярим оролидаги энг катта ўрмон-саноат комбинатининг корпуслари қад кўтармоқда. Қурилиш майдончасида болгарча, русча, полякча сўзларни эшитиш мумкин. Комбинат объектларида уч қардош мамлакатнинг мутахассислари биргаликда ишламоқдалар. Бу ерда Совет Иттифоқидан олинаётган серунум техникадан, «Польшада тайёрланган» маркали турли машина ва асбоб-ускуналардан кенг миқёсда фойдаланилмоқда. Силистрадаги комбинат Болгариянинг еттинчи беш йиллиги йилларида (1976—1980 йилларда) лойиҳада белгиланган қуввати даражасига етади.

МАШҒУЛОТЛАР ЎТКАЗИЛМОҚДА

ЛОНДОН. Шу кунларда Лондоннинг Малет-Стрит кўчасида жойлашган ўқув юртларидан бири айниқса гавжум. Бу ерда Буюк Британия Компартияси ҳар йили ёз фаслида ўтказадиган коммунистик университетда машғулотлар давом этмоқда. Машғулотларда студентлар, ишчилар, меҳнатчилар бўлиб жами 750 киши қатнашмоқда. Инглизлардан ташқари бу ерда французларни, ГФРдан келган немисларни учратиш мумкин.

Бу йил университет тингловчиларига тўққиз кун давомида сиёсий иқтисод, давлат ва синфий кураш, хотин-қизларнинг аҳволи, революцион стратегия ва тактика, Англиянинг сиёсий системаси сингари мавзуларда лекциялар ўқилади.

Совет Иттифоқига бағишланган лекциялар тингловчиларни жуда қизиқтирмоқда, деди университет ташкилотчиси Дейв Кутино ТАСС мухбирига. Одатда Британия ўқув юртларида СССРда рўй бераётган воқеалар бузиб кўрсатилади, мамлакатингиз эришган муваффақиятлар тўғрисида ломмим дейилмайди, инглизларнинг Совет Иттифоқига қизиқиши эса кучайиб бормоқда. Машғулотлар давомида биз Совет Иттифоқининг тарихи, унинг ташқи ва ички сиёсати тўғрисидаги ҳақиқатни гапириб берамиз.

Ҳаёт нормаллашмоқда

ХАНОЙ. Жанубий Вьетнам Республикасининг муваққат революцион ҳукумати актив чоралар кўрганлиги туфайли мамлакат ҳаёти аста-секин нормаллашмоқда.

Жанубий Вьетнам халқига эски режимдан мерос бўлиб қолган энг жиддий проблемалардан бири — катта шаҳарлардаги ва аввало Сайгондаги ишсизликни тугатиш проблемаси муваффақиятли ҳал қилинмоқда. Мамлакат озод қилингандан бери ўтган 2,5 ой ичида 33 минг нафардан кўпроқ киши шу шаҳарнинг саноат корхоналарида ишга жойлаштирилди. Минглаб майда ҳунарманд косиблар ва савдогарлар ҳукумат маъмурларининг ёрдамида яна ўз ишлари билан шуғуллана бошладилар.

Ишсизларнинг кўплари, шунингдек эски қўғирчоқ режими чоғида қишлоқ хўжалиги барбод бўлганлиги сабабли катта шаҳарларга кўчиб кетишга мажбур бўлган қишлоқ хўжалик районларининг собиқ аҳолиси қишлоққа кўчиб бориб, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида қатнашишни истаганликларини ҳозир изҳор қилмоқдалар. Янги революцион ҳукумат бу ишда уларга ҳар томонлама кўмаклашмоқда — уларни озиқ-овқат, транспорт, қишлоқ хўжалик асбоблари билан таъминламоқда, уларга ер участкалари ажратиб бермоқда.

КУБА ХОТИН-ҚИЗЛАРИНИНГ АВАНГАРДИДА

ГАВАНА. Куба хотин-қизлари халқаро хотин-қизлар йилини ўз федерацияси сафларини ўстириш билан нишонламоқдалар. Мамлакатдаги энг оммавий жамоат ташкилотларининг бири бўлмиш бу федерация ҳозир икки миллиондан ортиқ хотин-қизни бирлаштириб турибди. Куба хотин-қизлар федерацияси секретариатининг бу ерда ўтказилаётган кенгашида таъкидлаб ўтилганидек, Куба хотин-қизлар федерациясининг бултур ноябрда бўлиб ўтган II съездидан бери ташкилотга 120 мингга яқин кубалик аъзо бўлиб кирди.

ИТАЛИЯ ШАҲАРЛАРИНИНГ МАШАҚҚАТЛАРИ

РИМ. Италиядаги кўпгина шаҳарларнинг хўжалиги жуда танг аҳволга тушиб қолган. Меҳнаткашлар учун арзонроқ турар жойнинг етишмаслиги, жамоат транспорти, даволаш муассасалари тузук ривожланмаганлиги — Италия шаҳарларининг аҳолиси дуч келаётган проблемаларнинг бир қисми, холос. Шу ёзда ичимлик сув етишмай қолганлиги дард устига чипқон бўлди.

Маҳаллий ҳокимият органлари бюджетидаги жуда катта камомат бу шаҳарларнинг машаққатларини баттар кучайтирмоқда, деб ёзади газеталар. Италиядаги маҳаллий ўз-ўзини бошқариш шаҳар ва вилоят органларининг қарзи 25.000 миллиард лирадан иборат ақл бовар қилмайдиган миқдорга етди.

Италия демократик жамоатчилиги итальян шаҳарларининг муаммоларини ҳал этиш, шаҳар маъмуриятларининг ишини яхшилаш, муниципалитетларга мамлакат индустриал марказларининг меҳнаткаш аҳолиси манфаатлари йўлида энг зарур ислоҳотларни ўтказиш учун етарли молиявий маблағ берилиши юзасидан шошилинч чоралар кўрилишини талаб қилмоқда.

Совет теплоходлари Жанубий Вьетнам Республикасига зарур бўлган юклар билан озод қилинган Сайгонга биринчи бўлиб етиб келишди. ЖВР янги ҳукуматининг вакиллари ва Сайгон меҳнаткашлари совет денгизчиларини қизғин кутиб олишди. Улар ёрдам учун Совет Иттифоқига миннатдорчилик изҳор қилишди.

СУРАТДА: Сайгон порти докерлари совет кемаси — «Толя Шумов» теплоходидан юкларни тушириб олишяпти.

ЦБ—АПН фотоси.

ЯНГИ БИЛИМ ЮРТИ

Республикамиздаги пойафзал корхоналарини касб эгалари билан таъминлаш мақсадида шаҳримиздаги биринчи пойафзал фабрикаси қошида янги ҳунар-техника билим юрти очилди. Ёшлар бу ўқув даргоҳида бир йиллик ва икки йиллик ўқиш даврида 8 хил ихтисосликни ўрганадилар. Улар пойафзалчилик ускуналари ремонти бўйича слесарлик, фрезерлик, қолиплаш, елимлаш каби ҳунарларни эгаллайдилар.

Янги ўқув йили учун биринчи навбатда ўрта мактабларни тугатган ёшлардан 300 киши қабул қилиниши мўлжалланмоқда.

Шу кунларда билим юртида биринчи ўқув йили учун қизғин ҳозирлик олиб борилаяпти. Ўқув-методик қўлланмалар, зарур кўргазмали қуроллар, техник жиҳозлар ўқув йилига шай қилиб қўйилди.

— Ўқувчилар, — дейди билим юрти илмий бўлим мудири Т. Турсунов, — назарияни практика билан қўшиб олиб борадилар. Улар ҳафтанинг уч куни билим юртида ўқисалар, қолган кунлари фабрика цехларида тажрибали ишчилар ёнида касб ўрганадилар.

Тошкент области янгиликлари

✦ Ангрендаги керамика комбинатининг гул солиш цехида потокли конвейер линияси ишга туширилди. Янги техника корхонада бир йилда 170 минг сўм маблағни тежаб қолади.

✦ Янгийўлдаги консерва заводида дастлабки 70 тонна помидор қабул қилиб олинди ва уларни томат-паста қилиб ишлаб чиқариш бошланди.

✦ Яқинда область коммунистик меҳнат мактаблари раҳбарлари ва пропагандистларининг 1-кенгаши бўлиб ўтди. Кенгашда Тошкент область касаба союзлари совети секретари В. И. Козлов «Ўқув йилининг якунлари ва навбатдаги ўқув йили олдида турган вазифалар» ҳақида доклад қилди. Кенгаш қатнашчилари тажрибаларни ўртоқлашдилар.

✦ Пискент районида бўлиб ўтган илмий-назарий конференция халқаро хотин-қизлар йилига бағишланди. Унда Ўзбекистон ССР юстиция министри М. Восиқова, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Р. Аминова, А. С. Пушкин номли тил ва адабиёт институти катта илмий ходими, филология фанлари кандидати Музайяна Алавия Ўзбекистон хотин-қизларининг бахти ва фаровон турмуши ҳақида гапирдилар.

✦ Тошкент область кинолаштириш бошқармаси аҳолига маданий хизмат кўрсатишда диққатга сазовор ишларни олиб бормоқда. Бу йилнинг ўзида 6 та кино установка ишга туширилди. 374,8 минг киши совет фильмларини томоша қилди. Ўтган йилнинг шу давридагига қараганда 579 марта кўп сеанс берилди.

✦ Бенобод шаҳри ва районидаги мактаблар, болалар муассасалари ва мактабдан ташқари муассасаларнинг коллективлари областда биринчи бўлиб янги ўқув йилига тайёргарликни ниҳоясига етказдилар. Барча ўқув бинолари сифатли ремонтдан чиқарилиб, уларнинг иситиш системалари яхшиланди.

✦ Область студентларининг меҳнат семестри бошланди. Олтой ўлкаси, Коми АССР, Қозоғистон ва Байкал-Амур магистрали каби Бутуниттифоқ комсомол қурилишларида қатнашиш учун 3 мингга яқин студент шу жойларга жўнаб кетди. 6 минг студент областнинг янги қурилишларида меҳнат қилади, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлашда қатнашади.

Жонажон Республикамизда

БУХОРО. Область радиоэшиттириш комитети олис яйловлардаги қоракўлчилар учун қозоқ тилида эшиттириш ташкил қилди. Эшиттириш бир ҳафтада уч марта олиб борилади. Энди Бухоро радиосининг эшиттиришлари рус, ўзбек, тожик ва қозоқ тилларида янграйдиган бўлади.

* * *

МЎЙНОҚ. Соатига 30 тонна қоришма ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган янги асфальт бетон заводи дастлабки маҳсулот бера бошлади. Бу корхонанинг ишга туширилиши Орол денгизи бўйидаги дам олиш зонасини, райондаги балиқчилик ва чорвачилик хўжаликларининг посёлкаларини ободонлаштириш, баликчилар шаҳрининг ўзини реконструкция қилиш ишини жадаллаштириш имконини беради.

* * *

ЖИЗЗАХ. Автобус — таксимотор паркидан шофер-шериклар Султон Нуъмонов билан Исмоил Иброҳимов ўз машинасида капитал ремонтсиз 400 минг километрдан кўпроқ йўл босиб ўтдилар. Уларнинг иккаласи ҳам беш йиллик топшириғини муддатидан аввал бажариб, ҳозир 1977 йил ҳисобига ишламоқда. Улар автопарк ходимлари учун намуна бўлмоқдалар. Ҳозир бу ерда йигирмадан кўпроқ киши ўнинчи беш йиллик ҳисобига ишламоқда.

(ЎзТАГ).

БАШАРАНГ ҚИЙШИҚ БЎЛСА...

Истеҳзоли хатлар

Яқинда Киров район Жоми маҳалласида шундай бир воқеа юз берди. Н. Данченко кўчасида турувчи Тошхўжа Ҳасанов деган киши шу йил 26 июнда «Тошкент оқшоми»да босилган «Қаровсиз кўча» сарлавҳали бир хабарни ўқиди-ю, унда ўз башарасини кўриб қолди...

Хабарда Н. Данченко кўчаси йилдан-йил хароб бўлаётганлиги, айрим шахслар кўчанинг бир қисмини ўраб олиб, турли экинлар экишгани, Киров район ободончилик бошқармасининг раҳбарлари ва маҳалла комитетининг активлари бу ҳолга бепарво қараётганлиги танқид қилинган эди.

Кўчанинг каттагина қисмини эски тахталар билан ўраб олиб экинзор қилган Тошхўжа бу танқидга чидай олмади, ўзига ўхшаш беш-олти мутаассибни тўплаб, маҳалла комитети раисининг ўринбосари С. Қурбонов уйи олдига боришди ва ундан мухбирни уйидан олиб чиқишни, мухбирдан нима учун маҳаллани газетага ёзганлиги ҳақида жавоб талаб қилишни таклиф этишди. Бу фикрни район ободончилик бошқармасидан келган ўртоқлар ҳам қувватлашди, ҳатто Қурбоновга машинасини бериб, мухбирни уйидан олиб келишни буюришди.

Қурбонов машинада мухбирнинг уйига келди ва «халойиқ» уни талаб қилаётганлигини айтди.

— Сиз айтган ўша «халойиқ» неча киши ва кимлардан иборат?— деб сўради мухбир.

— Олти ёки етти киши тўпланган, — деди Қурбонов ва уларнинг айримларининг фамилиясини айтди: — Тошхўжа Ҳасанов, Ботир Муродбеков ва ҳоказо.

— Улар мендан нима талаб қилишади?— яна сўради мухбир.

— Ҳа деб маҳаллани газетага ёзаберадими ёки тиниб-тинчиб ўтирадими, —дейишяпти улар, — деди Қурбонов.

— Хўш, мен кўчанинг хароба ҳолига келганлиги ҳақида нотўғри ёзибманми? — сўради мухбир.

— Йўқ, ҳаммаси тўғри ёзилган, — жавоб қилди маҳалла комитети раисининг ўринбосари. — Бир маҳаллада тургандан кейин ёзмасин, дейишади-да.

—Ундай бўлса, мен улар олдига бормайман ва уларга ҳеч қандай жавоб бермайман. Нима даъволари бўлса, ёзиб редакцияга юборишсин. Мен ўз мухбирлик фаолиятим учун фақат ўша ерда жавоб бераман...

Мухбир — партиямизнинг ёрдамчиси. У ҳаётимиздаги ютуқларни ва камчиликларни матбуотда ойдинлаштиради, камчиликларни тугатишда ёрдам беради. Шу сабабли соф кўнгилли, ҳалол, виждони пок совет кишилари ишчи ва қишлоқ мухбирларини қўллаб-қувватлайдилар, уларга беғараз ёрдам берадилар. Лекин ҳаётимизда учраб турадиган айрим нопок кишилар мухбирдан норози бўладилар, унинг танқидига чидолмайдилар.

Бундан бир неча йил муқаддам «Совет Ўзбекистони» газетасида икки мухбир имзоси билан «Участкафуруш» деган бир фельетон босилган эди. Фельетонда биз юқорида номини зикр этган, ўша вақтда Жоми маҳалла комитетининг раиси бўлган Тошхўжа Ҳасановнинг фирибгарлиги, бир ер участкасини икки марта давлатга сотганлиги фош қилинган эди. Тошхўжа ўшанда ҳам айюҳаннос солиб, мухбирларни қабиҳ сўзлар билан ҳақорат қилган ва уларни туҳматчи, деб атаган эди. Лекин терговорганларининг текшириши натижасида фельетондаги фактлар тўла тасдиқланди. Тошхўжа суд жавобгарлигига тортилди, алдамчилик йўли билан олган пуллари қайтариб олинди, у маҳалла комитети раислиги вазифасидан ҳайдалди.

Шундан кейин ҳам у ёмонлигини қўймади. Тошкент шаҳар Совети қарорини бузиб, кўчани эски хода, тахталар билан тўсиб олди, етмаган жойига йўл ремонтчиларининг темир тўсиқларини ўғирлаб келиб қадаб қўйди. Биров келиб кўчанинг хунуги чиқибди, деса, Тошхўжа фарёд кўтариб, нуқул мухбирлар билан газета шаънига ёмон сўзлар айтади.

Нима ҳам дердик, оталаримизнинг доно мақоли бор: «Башаранг қийшиқ бўлса, ойнадан ўпкалама».

Р. АБДУРАҲМОНОВ.

Институт ётоқхонаси

БУГУН

«Узгипросельхоз» лойиҳа институти ёшлари учун 400 ўринли тўрт қаватли ётоқхона биноси фойдаланишга топширилди.

6-қурилиш трестининг 70-қурилиш бошқармасида меҳнат қилаётган прораб Ш. Ҳошимов ва участка бошлиғи Е. Домнико бошлиқ қурувчилар коллективи объектни муддатидан илгари тайёрлади.

Бахтиёр ВАҲОБЗОДА.

ШАБИ ҲИЖРОН

«Шаби ҳижрон» — кўҳна Шарқнинг оташин ғазалхон шоири Муҳаммад Фузулий ҳақидаги достон. Бахтиёр Ваҳобзода қаламига мансуб бўлган бу асарни яқинда Жамол Камол озарбайжончадан ўзбек тилига таржима қилди. Қуйида ана шу достондан парча ўқийсиз.

У бир шеър ёзди Султон Зулфиқорнинг отига,
Шеър мос тушди мардумнинг оҳига, фарёдига.
Раёсат даъвосини шеър ила қамчилади,
Ярали юракларга шафқат-нур томчилади...
«...Раёсат ҳукминг ўтар бу дунёда ҳар қайга,
Шараф ҳам келтирарсан гоҳо шарафсизларга.
Сен олчоқ бир вужудни мансабга миндирасан,
Сен оддий бир инсонга «буюклик» ҳам берарсан!
Сенинг дастингдан омон, сенинг дастингдан омон,
Баъзан сенинг кучинг-ла, қудратинг-ла бир инсон
Қўлида коптоқ каби ўйнайди шу жаҳонни,
Мингларча ўлим элтар подшонинг бир фармони.
Йўлинг қонга, ўлимга, ҳалокатга тўлиқдир,
Башар — раёсатларнинг, рутбаларнинг қулидир...»
Шеър кезди мамлакатни, келиб етди саройга,
Олди ялтоқ киборлар Зулфиқорни орага.
— Хон соғ бўлсин, Фузулий ортиқ, ҳаддидан ошмиш,
Бизку майли, келиб у шаънингизга тирғалмиш...
Кўкларга кўтарилди Зулфиқорнинг наъраси,
Сарой бўйлаб ёйилди бўғиқ бақириқ саси:
— Ўлим оз, дунёсини тириклайин қон этай,
Шеър айтган тилларига ўт босиб, жизғон этай!
Тезда бир жазо топинг! Оғир жазо!
Киборлар
Ҳар бири бир гап қотар.
Тинчимайди Зулфиқор.
Вазир турар оёққа:
— Хон соғ бўлсин, бу шоир
Муаллимининг қизи — Лайлонинг ошиғидир.
Сиз бу қизни шарафга ноил этсангиз агар,
Фузулийнинг бағрига маҳшар доғи чекилар..
— Бу жуда ҳам соз тадбир!
Бу тадбирга мен борман!
Мен хонманки, нечунки, шафқатли қасоскорман!..
Боринг, қизни келтиринг, ғамларим унутилсин,
Шоирнинг севгилиси хоннинг канизи бўлсин!..

* * *

Зиндонга солдилар Лайлони у кун,
Дунё зиндон бўлди Муҳаммад учун.
Лайло рози эди ўз амалидан,
У заҳар ичмишди ишқнинг қўлидан.
Муҳаббат йўлида чекканн азоб
Унга қадар эмас, виқор келтирди.
У ўз ҳаётини, ниҳол умрини
Тақдирнинг омонсиз ҳукмига берди.
У деди: — Зулминг-ла, эй чархи даврон,
Юрагим қон бўлди, ёндим, ёнарман.
Йўқ, йўқ, демасманки, сен бевафосан,
Берганнинг жафони вафо санарман.
Унинг азобини тортди Муҳаммад,
Пайдар-пай мактублар йўллади хонга.
Юрагида оғриқ, кўзида ҳасрат,
У лаънат ёғдирди чархи давронга.
Ёзди: «Танимасман на дин, на қонун»,
Ёзди: «Душман қавий, толеим забун».
Ёзди: «Гулни маҳбус этмишсан, ажаб!
Булбулни солурлар қафасга, эй хон...
Ҳукмингки, ўлкада ҳар ерда вожиб,
Қўрқма булбул чеккан оҳу фиғондан.
Қувонма ҳукмингга, тожу тахтингга,
Замона йўллари тугун-тугундир.
Зулминг қиличини энди сол қинга,
Гулга қўл кўтармоқ — кучсизлигингдир.
Қўрқмасман раёсат, сиёсатингдан,
Шоирман, қорани оқ, демасман, бил.
Сенда зарра қадар инсоф бор эса,
Ғулнимас, булбулни зиндон айлагил!...»
Мактублар пайдар-пай оқди саройга,
Киборлар олдилар хонни орага.
Ғийбатлар ёғилди,
Уйга ботди хон,
Кемтик қошларини тугди беомон.
Деди: — Тез саройга чорлангиз уни,
Англатиб қўяйлик кутирганини!...
Ўнгида, сўлида ялтоқ киборлар,
Бир ёнда Фузулий, бир ёнда Лайло.
Хоннинг кўзларида кин бор, олов бор,
Гоҳ ўнгга юзланар, сўлга боқар гоҳ.

ХОН

— Дерларки, Лайлонинг Мажнунидирсан,
Не дея олурсан муҳаббатингдан?

ФУЗУЛИЙ

— Асли жаҳон ошиқ манам, ҳукмдор,
Мажнуннинг жаҳонда ёлғиз оти бор.
Манам бу асрда ишқнинг оллоҳи,
Мени ўхшатмагил Мажнунга зинҳор.
Оҳимча бўлсайди Мажнуннинг оҳи,
Уя қўярмиди бошига қушлар?

ХОН

— Унда сен Лайлонинг шаънига бешак
Ашъори бадиҳа айтмоғинг керак....
Фузулий индамас...
— Сўйла, не бўлди?
Ҳажвгўй тилларинг нега тутилди?
Фузулий индамас...
— Бажо эт амрим!
Ҳузуримда ашъор айтмоғинг лозим!

ФУЗУЛИЙ

— Бир хон бўлсангиз-да, айтайин, илло,
Сиз менга ҳукмдор эмассиз асло!

ХОН

— Ҳукмдор эмасман?! Ҳукмдоринг ким?
Ўзга бир хонликка тобесан балким?

ФУЗУЛИЙ

— Лайло номусимдир. Лайло оримдир,
У менинг ягона ҳукмдоримдир.
Умр достонимдир у гўзал пари.
Ҳукм унинг ҳукмидир, амр унинг амри.
Кулар кўзларида Лайлонинг жаҳон,
Деяр: — Бундоқ бўлур севганлар, эй хон.
Унинг ҳар каломи —ишқнинг сасидир,
Ошиқнинг султони— маъшуқасидир.
Ҳукмдор, бу сирни яхши англа сен,
Севги дунёсида ҳали боласан.

ХОН

— Жим бўл!

ФУЗУЛИЙ

— Жим бўлурму тўлган юраклар?
Занжирни истамас озод тилаклар! —
Дея йигит шоир тушар туғёнга,
Бутун ғазабини ёғдирар хонга:
— Эшит сўзларимни, эй хон, энди сен,
Мен ҳам сенинг каби бир ҳукмдорман.
Сен ўз ҳукминг ила келиб-кетарсен,
Мен эсам ҳамиша ҳаётман, борман.
Сен хонсан, неча бир вилоятга хон,
Мен сўз лашкарининг саркардасиман.
Сенинг зулминг ила хор ўлур инсон,
Мен эсам адолат, ҳақнинг сасиман!
Сен ҳам шоҳ, мен ҳам шоҳ...
Сен ўлкаларни,
Мен эсам қалбларни фатҳ этарман, хон.
Қиличдир, найзадир сенинг қуролинг,
Менинг мададкорим сўздир ҳар қачон,
Қилич фақат бугун кесмоққа қодир,
Сўз қиличдан ўткир, боқий, беомон.
Қиличлар, найзалар — сенга паноҳдир,
Менга сўз сурури— абадий қўрғон.
Бас, энди ёқамдан қўлларингни торт,
Кучлар тортишганда тенг бўлмоғи шарт!
Бер менга Лайлони, инсоф айла, хон,
Усиз нафаси йўқ, қуп-қуруқ жонман....

ЭКРАНДА СОЦИАЛ ПРОБЛЕМАЛАР

Тарихий мавзуни замонавий руҳда мушоҳида этиш кўпдан-кўп ўлкан санъаткорлар ижодига хоски, бу венгер режиссёри Золтан Фабрининг «Чала қолган таклиф» киносида ҳам яққол кўзга ташланиб турибди. Бу фильм 17 июль куни москвалик томошабинлар ва IX фестиваль жюриси ҳукмига тақдим этилди.

Золтан Фабри экран аввало ўткир ижтимоий проблемаларни қўйиш учун, ҳаётда инсоннинг ўрни тўғрисидаги масалани тадқиқ этиш учун хизмат қилиши керак, деб ҳисоблайди. Унинг асарлари зўр эмоционал кучга, чуқур ички драматизмга эга эканлигидан халқаро мукофотлар далолат бериб турибди. Карлови Варида бўлиб ўтган X кўрикда З. Фабрининг «Жаноби ўқитувчи Ганибал» лентаси тақдирлаб ўтилган эди. Бу фильм фашистлар Венгриясида «кичик одам»нинг фожиавий аҳволи тўғрисида ҳикоя қилади.

Тарихий мавзуга содиқ бўлган Т. Фабри томошабинларга бу сафар кўрсатган фильмда мамлакатнинг 30-йиллардаги, ҳокимият тепасига фашизм келиши арафасидаги ҳаётининг манзараси кенг кўрсатиб берилган. Бу фильм Тибора Дерининг урушгача ёзилган шу номли романи асосида ишлангандир. Бу роман Венгрия озод этилгандан кейингина нашр қилинган эди. Венгрия картинаси социалистик кино санъатининг бошқа бир асари мавзуси бўйича — Польшанинг «Орзу қилинган ер» фильми бўйича бир-бирига яқин бўлиб, бу фильм шундан аввал конкурс экранида кўрсатилган эди. А. Вайда капитализм туғилиш даврини ва омманинг стихияли норозилиги бошланиб келаётганлигини ана тасвирлаб берган бўлса, Венгрия лентасида коммунистлар бошчилигида мустаҳкамланиб келаётган пролетариатнинг синфий кураши тасвирланган.

Шу куни фестивалда кўрсатилган иккинчи фильм — япон режиссёри И. Номуранинг «Қумдан қурилган қалъа» деган фильми ҳам ижтимоий проблемаларни ўртага қўйди. Очлик ва қашшоқлик йўлларида бахт қидириб, тентираб юрган қаҳрамоннинг ёшлиги тўғрисидаги кадрлар кишида зўр таассурот қолдиради.

«ШОДЛИК» НАМАНГАНДА

«Шодлик» қўшиқ ва рақс ансамбли Наманагандаги ўз томошаларини шаҳар маданият боғида катта концерт беришдан бошлади. Ўзбек давлат филармониясининг артистлари Наманган областидаги районларнинг меҳнаткашлари ҳузурида ҳам концерт берадилар.

(ЎзТАГ).

• *Санъат бўстонида*

СОЗАНДА ВА ХОНАНДА

Ҳалимжон Жўраевнинг номи томошабинларга яхши таниш. Унинг найда ижро этадиган дилрабо куйлари ва рубоб жўрлигида айтадиган ёқимли қўшиқларини тинглаб завқ-шавқ олмаган санъат шинавандалари камдан-кам топилса керак. Ҳалимжон мухлислар иззат-обрўсига эришгунча, озмунча терлаб-пишмади, санъат даргоҳига кириб келгунча, озмунча сўқмоқларни босиб ўтмади. Санъаткорнинг ҳаёт йўлига назар ташласак, бу сўзларнинг яна бир карра гувоҳи бўламиз.

Унда санъатга ҳавас эрта уйғонди.

— Ҳали-ҳали эсимда, — дейди Ҳалимжон, — бир куни адабиёт ўқитувчимиз ҳузурига чақириб қолди. Узоқ суҳбатлашдик. Келгуси режалар ҳақида гап борди. Менинг музика мактабига кириш ниятим борлигини эшитиб, ўқитувчим қувониб кетди. «Сендан яхши найчи чиқишига ишончим комил», деди у. Севимли устозимнинг ана шу гапи орзуимга қанот бағишлади. Унинг ва ҳамқишлоқларим ишончини оқлашга аҳд қилдим.

Худди шу кезлари тошкентлик санъаткорлардан бир группаси Наманган области бўйлаб гастролга чиқишганди. Улар орасида машҳур найчи марҳум Саиджон Калонов борлигини эшитиб, Ҳалимжон ўзини қўярга жой тополмади. Эртасига район марказида афиша пайдо бўлди. Унда тошкентлик санъаткорларнинг шу ерда икки кун давомида концерт бериши ёзиб қўйилганди.

Концертдан сўнг, Ҳалимжон Саиджон Калонов олдига ниманибгина кириб келди. Ёш йигитчанинг мақсадини узуқ-юлуқ эшитган уста бир зум унга тикилиб қолади. «Ҳозир най чалишни биласизми?» — сўради у. Ҳалимжоннинг дастлабки машқини тинглаб устанинг чеҳраси ёришди.

Устоз ва шогирд ана шундай топишишди. Кўп ўтмай, Ҳалимжон Тошкентга келди. Ҳамза номидаги музика мактабига ўқишга кирди. Бу ерда у Аюб Қодиров, Мирза Тоиров, Назир Ниғматов каби устозлардан музика маҳоратини ўрганди.

1957 йилнинг баҳорида республикамизда VI жаҳон ёшлари фестивалига тайёргарлик кучайиб кетди. Бу даврда ҳали студент Ҳалимжон Тошкент шаҳар комсомол комитети ташаббуси билан ташкил қилинган ансамблга бошчилик қилди. Бу ансамбль пойтахт жамоатчилик кўригидан муваффақиятли ўтиб, фестивалда қатнашиш учун Москвага йўлланма олди. Санъат шинавандалари ана ўшанда 20 ёшли Ҳалимжоннинг истеъдодига қойил қолишганди.

Ҳалимжон ўқишни тугатгач, СССР халқ артисти М. Турғунбоева раҳбарлигидаги «Баҳор» рақс ансамблига таклиф қилинди. Иттифоқимиз бўйлаб гастроль сафарларда бўлди.

1964 йили Ўзбекистон радиоэшиттириш ва телевидение Давлат комитетининг Дони Зокиров раҳбарлигидаги оркестрида найчи бўлиб ишлай бошлади. Бу ерда у устози Саиджон Калонов, Ғанижон Тошматов, Фахриддин Содиқовлар билан ҳамкорликда бўлди. Финляндия пойтахти Хельсинкида ўтказилган VIII жаҳон ёшлари фестивалида қатнашди. Болгария, Сурия Араб Республикаси, Германия, Чехословакияда ўз санъатини намойиш этди.

Ҳалимжон моҳир қўшиқчи ҳамдир. У ҳамкасблари Обиджон Ҳасанов, Маҳмудали Бойбоевлар билан доимо изланишда. Бу хонандалар билан ҳамкорликда айтган қўшиқлари ҳамиша шинавандаларга завқ-шавқ бағишлайди. Ҳалимжон қўшиқларида ўзига хослик, оригиналлик мавжуд. У бировни такрорламайди, тақлид қилмайди. Унинг услуби, ўз овози бор.

Ҳалимжон Жўраевнинг Обиджон Ҳасанов билан биргаликда ижро этган «Отам», «Интизорман йўлига», «Уйна, Раъно», Маҳмудали Бойбоев билан айтган «Боғларим», «Қулар бўлсанг», «Шодмон этасан», «Меҳмон эмас» қўшиқлари тез-тез радио ва телевизор экранлари орқали янграб туради.

Айниқса, унинг Ўзбекистон ССР халқ артисти Муроджон Аҳмедов хониш қиладиган «Ўртар» ғазалига ёзган музикаси жозибали. Яхши шеър ёки ғазал яхши музика талаб қилади. Музика ва шеър орасида боғлиқлик, мутаносиблик бўлмаса, ҳеч қачон кишида қизиқиш уйғотмайди. Ҳалимжон доимо ана шунга амал қилади. Шеър ёки ғазал руҳига мос музика басталайди. Ҳалимжон яратган қўшиқларнинг муваффақиятли чиқиши ҳам ана шундан.

М. КОМИЛЖОНОВ.

БАҲОР ҲАЛИ ОЛИС ЭДИ

(Фарғонадаги Қораёғ нефть конида 1906 йили стачка уюштирган ишчилар хотирасига).

(ҲИКОЯ)

ПОЕЗД Ҳотам билан Абдуқодирни Олтиариқ станциясида тушириб қолдирди-ю, гулдурос солиб яна юриб кетди. Қуёш нури қорда акс этиб кўзни қамаштирар, станциянинг пастак биноси қор остида қолган. Қоп-қора мўрисидан тутун бурқсир, перрон кимсасиз эди. Темир йўлнинг у четидаги сўқмоқ оқ белбоғ каби тоғ томонга чўзилган.

Икки йигит уёқ-буёққа аланглаб олишди-да, ўзларини ҳеч ким таъқиб қилмаётганига ишониб, шошилмай сўқмоқ томон бурилишди. Бир оз юргач, қирга чиқишди. Улар сирғаниб-сирғаниб чурқ этмай боришар, толиққанидан энтикиб-энтикиб нафас олишарди.

— Тушганимизни ҳеч ким сезмади, —деди Абдуқодир қирдан ўтгач,— йўлнинг буёғи тинчлик. Шу йўл билан кетсак, бизни ҳеч ким сезмайди. Қоронғи тушгунча етиб олсак бўлгани.

— Яхшиям сезишмади, — деди Ҳотам ака ҳам ҳарсиллаб. — Агар қўлга тушиб қолсак борми, нақ Сибирга равона қилишарди...

— Қўрқдингизми.

Абдуқодир бир зум тўхтаб, дўстига ўгирилиб қаради:

— Сибирь билан қўрқитолмайди бизни!

Беш йил илгари Абдуқодир Қораёғ конидаги ишчиларнинг ёнини олиб, хўжайин билан бир неча маротаба «санман»га борди. Ушанда тўсатдан Сим шаҳридан икки киши келди-да, Абдуқодирни олиб кетди. У уч йил авахтада ётиб чиқди. Икки ойча қишлоқда яшаб, сўнг Тошкентга бориб, заводга кирди. Мана, ўшандан буён ора-чора қишлоқдаги қариндош-уруғини кўриб кетади. Бугун эса устози Ҳотам ака билан хавфли юк— революцион варақалар олиб келяпти. Унинг кўзини мана шу Ҳотам ака очди. Нима қилса зулмдан қутилиш мумкинлигини мана шу одам тушунтирди.

Қор ёға бошлади. Аввал учқунлаб туриб, кейин кўз очирмай қўйди. Йўловчилар адашиб кетишларига оз қолди. Ниҳоят улар қир бағридаги ғорга киришди.

— Анавини яна бир ўқинг, Ҳотам ака, — деди Абдуқодир юзларини чорси билан артиб.

— Кеча йўлга тушиш олдидан қайта-қайта ўқиб бердим-ку.

— Майли-да, яна бир ўқинг.

Ҳотам белидаги чорсини ечиб Абдуқодирга берди-да, чакмонининг ичидан белбоққа ўралган бир нарса олди. Белбоғини очди. Ичидан иккита боғлам қоғоз олди. Бир варақни Абдуқодирга берди-да, қолганини чорсига ўраб яна белига боғлаб олди. Абдуқодир бир варақ қоғозни олиб, айлантириб, уёқ-буёғини кўрди:

— Шу денг, Ҳотам ака, ўқишни билмаганим жуда алам қилдида. Қачон ўрганиб оларканман ўқишни.

— Ҳаракат қилсангиз, билиб оласиз. Ўзим сизга ўргатаман.

Ҳотам Абдуқодирнинг қўлидан қоғозни олиб, ўқийбошлади.

— ...Россия социал-демократик ишчилар партияси чор самодержавиесини ағдариб ташлашни ва унинг ўрнига демократик конституцияга асосланган республика ўрнатишни ўзининг яқин орадаги сиёсий вазифаси қилиб қўяди...

— Шу гапларни Лениннинг ўзи ёзганми-а, Ҳотам ака!

— Ҳа, Владимир Ильич 1902 йилнинг қишида ёзган.

—Тўрт йил бурун-а?

— Ҳа.

— Барибир битта нарсага ақлим етмайди. Подшони ағдарганимиздан кейин давлат кимга қолади?

— Бунга ҳам шу ерда жавоб ёзилган.

— Тўғри йўл танлабсизлар, — деди Ҳотам ака, — ўртоқлар бизни сизларга ёрдамга юборишди.

— Бир хил ишчилар ҳамон гапимизга кирмай ишга чиқишяпти.

— Нега?

— Ишга чиқмасак оч қоламиз, дейишади. Чиндан ҳам, баъзи оилалар оч. Хўжайини эса хоҳласаларинг ишла, ўн олти соат ишламасанглар, катта кўча деяпти.

— Сизлар-чи?

— Айтдим-ку, баъзи ишчилар ишга қайтиш тараддудида.

Ҳотам қўлидаги қоғозга бармоғининг учи билан чизиб кўрсатиб, ўқий бошлади.

— Халқ ҳокимияти, яъни барча олий давлат ҳокимияти халқ вакилларидан иборат тузилган қонун чиқарувчи мажлис қўлида бўлмоғи лозим!

— Ҳаммамизнинг дилимиздаги гаплар-а,, Ҳотам ака!

— Шунинг учун Ленинни доҳий дейди-да.

Икковлари шундай ғангир-ғунгур суҳбат билан тушлик қилишди, белбоғларини ечиб, яримтадан нон еб олишди. Кейин Абдуқодир ғордан чиқиб, осмонга қаради-да, яна ғорга кирди.

— Ҳотам ака, қор тиняпти, эрталабгача бу ерда қолсак, хавфли.

Улар ғордан чиқишиб, йўлга тушишди. Шамол ғувиллаарди, йўловчиларнинг юзини ачиштирарди. Аста қоронғилик туша бошлади. Сийрак булут билан қопланган осмонда юлдузлар чарақлайди. Адирларга мудҳиш сукунат чўкди, гоҳ у ерда, гоҳ бу ерда, бўриларнинг увлаши, шамолнинг гувиллаши эшитилди.

Анчадан кейин олисда қишлоқнинг хира чироқлари кўринди. Бир оз юргач, энг четдаги уйга етиб келишди.

— Етдик, — деди Абдуқодир.

У секин бориб уй деразасини чертди.

Пастак эшик очилиб, телпак кийган одамнинг боши кўринди.

— Ким?— деди у дўриллаб.

— Абдуқодирман... Ҳамроҳим ҳам бор.

Телпакли одам дарров эшикни ланг очди.

— Қани, марҳамат, меҳмон.

Бешинчи чироқ милтиллаб турган каталакдек уйга кирдилар.

— Бу киши Шербўта акам бўладилар, — деди Абдуқодир уй эгасини таништириб.

Сандал четида ўтириб чой ича бошладилар. Шербўта Қораёғ конида бўлаётган воқеаларни гапиришга тушди.

— Биз иш ташлашга қарор қилдик. Вақт ўтяпти-ю, ҳеч нарсага эришмаяпмиз.

Ҳотам белидаги белбоғидан бир даста варақни олди-да, Шербўтага берди:

— Мана шу варақларни тарқатинг. Ишчиларга тушунтиринг: яна бир оз сабр қилишсин. Хўжайин шунчаки пўписа қилган. Ҳамма баробар иш ташласа, кон беркилиб қолади.

Уч кундан кейин чиндан ҳам иш тақа-тақ тўхтаб қолди.

Кон хўжайини аламидан ёрилгандек бўлиб, ишчиларнинг вакилини қабул қилди, ҳаммасига рози эканлигини айтди. Ишчилар ўн соат ишлай бошладилар.

Ўша оқшом дўстлар Шербўтаникига тўпландилар.

— Энди бизга рухсат, — деди Ҳотам қўлини кўксига қўйиб. — Шаҳардагилар ҳам Абдуқодир иккovимизни кутиб туришибди. Кетмасак бўлмайди. Кечқурунги поездга улгурсак бас. Ҳал қилинмаган масалалар бўлса, гаплашиб олайлик.

— Қуролларни нима қиламиз? Ғалаба қозондик. Кунига ўн соат ишлаяпмиз. Ишчилар энди қуролнинг кераги йўқ дейишяпти.

— Пролетариатга, Шербўта, қурол ҳали кўп керак бўлади. Қуролнинг сонини янада ошириш керак.

Ҳотам билан Абдуқодир энди пахталик чопонни кийишган эдики, Шербўтанинг ўн ёшлардаги ўғли ҳовлиқиб кирди.

— Қир томондан саллатлар келяпти.

Ҳотам ўрнидан турдида, тўппончасини қўлига олиб, Абдуқодирга буюрди.

— Сиз сой томонни қўриқланг. Шербўта акам қуролларни яширгунча солдатларни тўхтатиб туришимиз керак. Абдуқодир тўппончасини ўқлаб сой томон югурди. Дарвоза томонга кетаётган Ҳотам ўгирилиб Шербўтага деди:

— Варақаларни, қуролларни олиб қочинг! Нима қилиб бўлса-да, жонингизни асранг. 1905 йилги воқеаларда бизни кечиришган эди. Энди қўлга тушсак отиб ташлашади. Айтгандай, мана буни ҳам яхшилаб яширинг.

Ҳотам чўнтагидан газета олди. Бу Самарқандда чиқадиган «Зарафшон» газетасининг 1906 йил 10 март сони эди. Унда РСДРПнинг актив арбоби Морозовнинг мақоласи босилганди. Мақолада Лениннинг «Қишлоқ камбағалларига» асари тўғрисида гап юритилганди.

— Шуни сизга қолдираман. Ўқиб кўпчиликка тушунтиринглар. Ундаги гапларни бошқаларга етказинглар.

— Қўйинг ундай гапларни, — деди Шербўта овози титраб. — Нима бўлсак, ҳаммамиз бирга бўламиз.

— Сизга бу илтимос эмас, топшириқ! Қандай бўлмасин яшириниб қолинг.

Ҳотам девор панасига бориб, аста қирга қаради.

Аскарлар қир томондан ёпирилиб келар, ботиб бораётган қуёш нурида ялтираб турган қор устида саф тортган қарғалар сингари ғоз юриб келишарди. Аскарлар яқин келгунча Ҳотам индамади. У девордан бош чиқармай:

— Ҳо, сизларга нима керак?— деб сўради.

— Шаҳардан келган Ҳотам керак, уни қаёққа яширдинг? — деди ялтироқ погонли офицер.

Ҳотам шу топда уларни тўхтатиш шартлигини билиб, очиқ курашишга аҳд қилди.

— Мен Ҳотамман, — деди у жарангдор овозда.

— Чиқ бўёққа, қочиб қутула олмайсан.

Ҳотам яширинган жойида туриб, кулиб юборди.

Чиқ бу ёққа — буюрди офицер яна дағдаға билан.

Ҳотам тўппончани шай тутиб, индамай тураверди.

— Бўлмаса, албатта ўзим бораман, сарт! — деди офицер оғзидан кўпик сачратиб.

— Билиб қўй!— қичқирди Ҳотам. — Бир қадам боссанг, чўчқадек отиб ташлайман.

Офицер кутуриб олдинга ташланди. Шу ондаёқ Ҳотамнинг ўқи уни ер тишлатди.

Солдатлар қор устига узала тушганча тартибсиз ўқ отишга тушдилар. Ҳотам уларга орачора ўқ узиб жавоб қиларкан, боғ томондан от миниб елдек учиб бораётган Шербўтага кўзи тушди.

— Баллм!—деди у пичирлаб. — Варақалар душман қўлига тушмайдиган бўлди.

Отлиқ кўздан ғойиб бўлганида Ҳотамни аскарлар ҳар томондан ўраб олган эдилар. Унинг сўнгги ўқи ҳам тугаган эди. «Таслим бўлмайман бу итларга», деб ўйлади у азот ўрнидан тураркан. Яқин келиб қолган солдатлар устига ташланган эди, бир варақай отилган ўқлар унинг кўксини илма-тешик қилиб юборди. У қор устига йиқиларкан, оҳиста пичирлади:

— Яшасин озодлик!

Аскарлар қишлоқни тит-пит қилиб кетган куннинг эртасига сой этагидан бир жасадни топиб олдилар. Бу, аскарлар қилич билан чопиб ташлаган Абдуқодирнинг жасади эди.

Ҳар иккала ўртоқнинг жасадини қишлоқ қабристонига дафн этдилар. Ўша куни совуқ айниқса забтига олди. Қиш чилласи қутирган палла эди: баҳорга ҳали анча бор эди-ю, аммо қаердандир унинг нафаси келиб турарди.

Ўтан САДИРОВ.

Қўшиқлар янграйди

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги ва республика Министрлар Советининг телевидение ва радиоэшиттириш Давлат Комитети ижодий союзлар билан биргаликда КПСС XXV съезди шарафига 1975 йилда «Партияга, Ватанга, совет халқига бағишланади» деган шиор остида энг яхши қўшиқ ва бошқа вокаль-музикали асарлар ҳамда уларни ижро этувчилар учун республика конкурсининг шартларини ишлаб чиқдилар.

Конкурсга якка айтиладиган, ансамбль, хор қўшиқлари ва вокаль-симфоник асарлар тақдим этилиши мумкин. Бу асарларни тақдим этишнинг охирги муддати — 1975 йил 1 декабрдир.

Энг яхши қўшиқлар (якка айтиладиган, ансамбль, хор қўшиқлари) учун битта 1200 сўм, иккита ҳар бири 800 сўмдан ва учта ҳар бири 500 сўмдан мукофот, энг яхши вокаль-симфоник асарлар (қасида, поэма) учун 1200, 1000 ва 850 сўм миқдорида мукофот, солистлар — вокалистлар энг яхши ижро этганликлари учун 300, 200 ва 150 сўм миқдорида мукофотлар белгиланди. Композиторлар, шоирлар ва ижрочиларни рағбатлантириш учун лауреат дипломи таъсис этилди.

ЎзТАГ.

Таниқли раққоса Раъно Низомованинг номи санъат шинавандаларига яхши таниш. У бир қатор чет элларда ҳам ўзбек рақс санъатини намойиш қилган. Раққоса репертуарида Совет Иттифоқи халқлари ва кўпгина шарқ халқлари рақслари бор.

СУРАТДА: Раъно Низомова рақс ижро этмоқда.

А. Ражабқулов фотоси.

ЯНГИ КИНОТЕАТР

Наманган шаҳри марказида 800 ўринли зали бўлган кенг форматли кинотеатр пойдеворига дастлабки бетон ётқизилди. Тошкентдаги «Гипрокино» институти тузган лойиҳада бинони миллий нақшлар билан безаш, залда ҳаво алмаштириб турадиган қурилма ўрнатиш кўзда тутилади. Бинокорлар бинони қуриш ишини келгуси йили — белгиланган муддатидан икки баравар тез тугаллаш мажбуриятини олдилар.

Муҳаббатнома

Муҳаббат гул берур илгингга-ю, баъзида ханжар ҳам,
Муҳаббат йўлдин оздиргай, бўлур энг яхши раҳбар ҳам.
Муҳаббат боғига кирган билур роҳат билан ранжин,
Тикан ниш урса, гул айлар димоғингни муаттар ҳам.
Муҳаббат ўт қўйиб бошдин оёқ жисмингни кул қилса,
Муҳаббат бир назар ташлаб кулингни айлагай зар ҳам.
Муҳаббат бўлса инсонию ҳаққоний бу оламдан, —
Йўқолгай эрди айрим беҳаё хулқу қилиқлар ҳам.
Муҳаббат чин садоқат бирла мардлик, марду-майдонлик,
Муҳаббат қуввати айлар диловар ҳам, музаффар ҳам.
Муҳаббат борки, дарёни бўғиб, талқон этиб тоғни,
Фалак мулкини сайр этдиргаю айлар мусаххар ҳам.
Жаҳон халқини дўст этгувчи омил чин муҳаббатдир,
Шу бирлан яшнагай боғлар аро сарву санавбар ҳам.
Муҳаббат тердан олгай ҳосилу туфроқни айлар дур,
Қилиб чўлларни жаннат, этгай оламни мунаввар ҳам.
Муҳаббат номини булғовчилардан айлагай нафрат,
Элу юрту қуёшу, ою осмон бирла ҳулкар ҳам.
Муҳаббат бобида кўп сўз деганлар донолар,
Баробар келмагай бир ҳарфига бир қанча гавҳар ҳам.
Муҳаббат хислатин мингдан бирин айтдим, муродим шул—
Соқов ҳам баҳраманд бўлсин, эшитсин баъзи бир кар ҳам.
Муҳаббатнома ёз деб, бу замон доноси Чустийнинг
Қалам берди қўлига, янги илҳом, янги дафтар ҳам.

ЧУСТИЙ.

Қўлбола дарёлар солномаси

УРГУТ. Ровотхўжа посёлкасида Самарқанд областида ирригация тарихи музейи ташкил қилинди. Ўша даврда Ўрта Осиёда энг йирик бўлган Зарафшон дарёсидаги биринчи май тўғони совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида қандай қурилганлиги тўғрисида ҳикоя қилувчи экспонатлар катта бўлимни эгаллаган. Тўғон ҳозир ҳам яхши хизмат қилмоқда. Тўғон қайта қурилгач Самарқанд, Бухоро, Жиззах ва Қашқадарё областларида 483 минг гектар ёки ярим аср муқаддам бўлганидан тўрт баравардан зиёд кўпроқ ерни суғориш учун сув чиқаришни таъминламоқда.

• Мамлакатлар, одамлар, одатлар

Л. МИНЦ

Никоҳ удумлари

Биз ўз ҳикоямизни бундай деб аташимизнинг боиси бор. Агар «уйланиш одатлари» десак бу гап фақат эркакларга тааллуқли бўлиб қолади. Аксинча, «турмушга чиқиш одатлари» десак, бу фақат аёлга хос бўлиб қолади. Шунинг учун расмий бўлса-да, никоҳ удумлари деган сарлавҳани маъқул кўрдик. Сирасини айтганда, никоҳ жиддий нарса.

Бундан бир неча йил илгари бир жуфт француз этнографлари — эр-хотин Теодор ва Брижит Картьелар жаҳон халқларининг никоҳ удумларини ўз тажрибаларида синаб кўрмоқчи бўлдилар. Эр-хотин кўпдан-кўп мамлакатларда бўлиб, қадимий маҳаллий удумга тўла риоя қилган ҳолда ўша халқ одатига кўра никоҳдан ўтдилар. Бу эр-хотин боролмаган мамлакатларнинг удумларини эса бошқа манбаларга асосланиб, тасвирладик.

Эр-хотин Картьелар бошидан кечирган энг оддий никоҳ Калимантан оролидаги пунанлар қабиласида рўй берди. Бу қабила кишилари асосан овчилик ва илдизларни териш билан шуғулланар экан. Эр-хотин этнографлар қабиланинг энг кекса оқсоқолига ўз мақсадларини узоқ тушунтиргандан кейин оқсоқол шундай деди:

— Хўш, сен бу аёлни хотинликка олмоқчимисан!

— Ҳа, — деди Теодор.

— У ҳам сенга тегишга розими? — сўради оқсоқол.

— Рози.

— Бўпти, эр-хотин бўлиб яшайверинглар, — деди оқсоқол оқ фотиҳа бериб. Шу тариқа тантана тамом бўлди.

Лекин дунёнинг ҳамма чеккасида ҳам никоҳ тантаналари бундай оддий эмас. Ғоят тантанавор никоҳлар мавжуд.

Ҳиндистон:

Сув остидаги узук

Этнографларнинг омади келди. Уларнинг никоҳини Жайпур махараджасининг шахсан ўзи бошқарадиган бўлди. Тўғри, у бир вақтлар махараджа бўлган. Лекин ҳозир ҳам мол дунёси озмунча эмас.

Ҳинд одатига кўра энг аввало ҳар бир хайрли ишнинг ҳомийси бўлмиш Ганиш худосига топиниш керак эди. Ганиш худоси ҳамма ерда мавжуд. Шунинг учун келин-куёвлар худога гуруч, қанд, кокос ёнғоғи ҳадя қилдилар ҳамда унинг ҳайкалчасига сув қуйдилар. Шундан кейин келин билан куёвни алоҳида-алоҳида хоналарга қамаб қўйишди. Улар бўлажак жиддий воқеага маънавий жиҳатдан тайёргарлик кўришлари учун шундай қилдилар.

Эртасига келин никоҳ кўйлакларини кийиб кўрди. Брижит бу кўйлакларни махараджанинг синглисидан омонатга олиб кийди. Келинининг никоҳ кўйлаги 15 кило келарди. Шунинг учун бўлса керак, келин бу кўйлакни кийишдан олдин яхшилаб ҳордиқ чиқариб олади. Тўй арафасидаги оқшом келин «мехндий» деган тантанада иштирок этади. Унинг оёқ ва қўлларига чиройли тасвирлар туширишади. Кейин навбатдаги удум бошланади. Бу энг қадимий одат бўлса керак келиннинг кафтини бўяйдилар. Брижитнинг кафтини оч сариқ порошок билан ишқаладилар. Шундай қилиб унинг кафтида иккита тиниқ из қолди. Куёв уйланаётган пайтида келиннинг кафтини албатта кўздан кечиради. Сўнгги дамларда уни алдаб бошқа аёлни рўпара қилиб қўйишмаганини билиш учун шундай қилади. Бу одат полициячилар одамларнинг бармоқ изини тушириб, текширa бошлаганидан мингларча йиллар илгари пайдо бўлган.

Шундан кейин куёв — Теодор келин ҳузурига фил миниб келди. Унинг атрофини кўпдан-кўп оломон ўраб олган эди. Келин — Брижит эса ҳовлининг энг юқори болохонасида уни кутиб турар эди. Қизлар унинг атрофини ўраб олиб, ғамгин қўшиқлар айтишар, далда беришар, қўл ва бўйнига хушбўй атирлар суркашар эди.

Агар куёв француз Теодор эмас, чинакам ҳинд йигити бўлганида шу пайтгача келинни бир марта ҳам кўрмаган бўларди. Яна қизиги шундаки, шу кунни куёвга қўл тегизишга ҳеч кимнинг ҳадди сиғмайди. Бўлажак қайнона куёвнинг елкасига шол рўмол ташлайди ва рўмолнинг бир учидан ушлаб, уни ҳовлининг аёллар турадиган бўлмасига олиб киради. Куёв шу ердагина бўлажак умр йўлдошини кўради. Албатта, келин бошдан оёқ ўраниб олгани учун уни кўриш ҳам осон бўлмайди. Фақат никоҳ ўқилганидан сўнг «жаҳау-жаҳау» удуми тугагандан кейингина келин юзини очади. Куёв билан келиннинг ўртасига сув тўлатилган каттакон кумуш коса келтириб қўядилар. Сув остида никоҳ узуги ётади. Сувнинг устини эса нилуфар япроғи билан яшириб қўядилар. Куёв билан келин сувга баравар қўл тиқиб, узукни излай бошлайдилар. Уларнинг бармоғи сув орасида бир-бирига тегади. Ниҳоят узук топилади.

Шундай қилиб, Теодор ва Брижит Картьелар ана шу дақиқадан бошлаб ҳинд одатига биноан ҳақиқий эр-хотин бўлдилар. Лекин ҳали тўй тугагани йўқ. У саккиз кеча-кундуз давом этади. Биринчи кечада куёв келиннинг оёғини, келин эса унинг қўлини ўпади. Роса саккиз кеча-кундуздан кейин эр-хотиннинг биргаликда ҳаётти бошланади.

Покистон:

Ҳимолайда тўй

Калаш халқи жаҳонда биров кам биладиган эл ҳисобланади. Улар Ҳимолай тоғларининг Покистон қисмидаги иккита водийда яшайдилар. Калашларнинг келиб чиқиш тарихи жуда сирли. Лекин уларнинг ўзи биз Александр Македонский армиясидан қочиб кетган аскарларнинг аждодларимиз дейишади. Жаҳонгир Александр бу ерга эрамиздан олдинги 325 йилда келган эди. Ўшандан буён калашларнинг келиб чиқиш тарихи билан ҳеч ким қизиқмади. Ҳар қалай калашлар мусулмон эмас. Уларнинг динида жуда сирли удумлар бор. Улар учун қон энг асосий нарса ҳисобланади. Калашлар қон—ҳаётнинг боши деб ҳисоблайдилар.

Калашларнинг энг ягона бойлиги, энг катта хазинаси эчки ҳисобланади. Бу жонивор калашларга ҳамма нарсани — сут, гўшт, тери, жун — ҳаммасини беради. Йилнинг олти ойи мобайнида калашлар дунёдан бутунлай ажралиб қоладилар. Қор ёғиб, уларни ташқи дунё билан боғлайдиган барча сўқмоқларни кўмиб ташлайди.

Калашларнинг энг яқин қишлоғига этнографлар беш кун пиёда юриб етиб бордилар. Бу сафар уларнинг омади келмади. Март ойининг биринчи ярмида калашлар «чайтрамас» — янги йил байрамини нишонлашар экан. Бу пайтда улар биронта бегона одамни кўришни ҳам истамайдилар. Шунинг учун олимлар 12 марта таҳорат қилиб, калашлар хонадонига киришга рухсат олдилар.

Эртасига эрталаб эр-хотин Картьеларни энг табаррук худо меҳробига етаклаб келдилар. Эркаклар ярим доирада туриб олганча, узундан-узоқ қўшиқ куйлашди. Ўртада олов ёниб турар, калашлар вақти-вақти билан оловга нон бўлакларини ташлар эдилар. Коҳин куёвнинг бошидан сув сепди. Шундан кейин Теодорнинг қўлига пичоқ тутқаздилар ва эчки боласини етаклаб келдилар. Теодор эчкининг бўғзига пичоқ урди. Оловга қон сачради. Эчкининг ўнг қулоғини кесиб, оловга ташладилар. Кейин унинг калласи ҳам оловга ташланди. Ана шундан кейингина келин билан куёв тўйга тайёр, деган хулосага келинди.

Тўйдан бир кун илгари келиннинг ҳузурига дугоналари турли-туман совғалар — пишлоқ, нон, пирог, мис чойнак, ёғоч идишлар кўтариб келишди. Эртасига эрталаб кекса аёллар келин — Брижитни узун кўйлак билан ясантирдилар. Кўйлакнинг чиройли белбоғи ҳам бор эди. Келиннинг бўйни, қулоқ ва бурнига турли-туман кумуш ва бронза тақинчоқлар тақдилар. Ниҳоят унинг бошига юмшоқ чўгирма кийгизиб устига қора рангдаги ёпинчиқни ташлаб қўйдилар.

Куёв келиннинг уйига жўралари билан келди. Яна бир эчки қурбонлик қилинди. Куёв — Теодор келиннинг юзига эчки қонини суркаб ташлади. Ота-оналари куёвнинг юзига ҳам қон суркашади. Бу сафар бу ишни қишлоқ оқсоқоли қилди. Гулхан гуриллаб ёнди. Най ҳазин ва ёқимли куй чалишга тушди. Лекин куёв билан келин бу куйдан баҳраманд бўлмадилар. Негаки уларни куёвнинг уйига алоҳида жойга жойлаб қўйган эдилар. Кетма-кет меҳмонлар келишар, ёш эр-хотинга рўзғорида керак бўлган нарсалар — пичоқ, зирак, болта, жун, қалпоқ, ёғоч идиш-товоқ совға қилишарди.

Ниҳоят куёвнинг ота-онаси ташриф буюришди. Улар келинни ўпиб яна иккита эчкини қурбонлик қилишди. Шундай қилиб келин куёвнинг уйига қадам қўйди.

(Давоми бор).

Москвалик 16 ёшли Наташа Чмирева 1974 йилнинг декабрида Австралиянинг очиқ чемпионатида ғалаб қозониб, «яшил қитъа» биринчилигида катталар билан беллашиб, ярим финалгача етди.

Шу вақтгача ана шу ёшда биронта ҳам Совет теннисчиси бундай муваффақиятга эришмаган эди. Чмиревага унинг онаси— Светлана Севостьянова ва отаси Юрий Чмирев тренерлик қилишади.

СУРАТДА: Совет Иттифоқининг энг кучли теннисчиларидан бири Наташа Чмирева.

Ю. Сомов фотоси, АПН.

Спартакиададан дараклар

Ленинграддаги «Юбилей» спорт саройида эркакларнинг спорт гимнастикаси бўйича СССР халқлари VI ёзги спартакиадасининг финал мусобақалари ниҳоясига етди. Ана шу мусобақаларда ҳамшаҳаримиз 19 ёшли Геннадий Якунин катта муваффақиятга эришди. У ленинградлик А. Дитятин ва москвалик В. Клименколардан сўнг учинчи ўринни эгаллаб, шахсий биринчилик финалига йўлланма олди.

Бу йил биринчи марта СССР терма командаси составига киритилган Геннадий мусобақаларнинг мажбурий программасида ҳам эркин программасида ҳам ўз маҳоратини тўла намойиш этди. Фақат брусьяда машқ бажаришда у бироз хатоликка йўл қўйиб жуда паст—8,4 балл олди. Агар ана шу хато бўлмаганида у мамлакатимизнинг энг кучли спортчиларидан бири — В. Клименкони ҳам ортда қолдириб, иккинчи ўринга чиқиши мумкин эди.

Геннадий Якунин Тошкентдаги Физкультура институтининг иккинчи курсини муваффақиятли тамомлади. Унга республикамизнинг бир неча марта чемпиони Роман Сиркин тренерлик қилмоқда.

Команда ҳисобида республикамиз гимнастикачилари фахрли саккизинчи ўринни эгаллаб, Ўзбекистон командасига қимматли очколарни келтиришди.

* * *

Киев шаҳрида спартакиаданинг баскетбол бўйича мусобақалари давом этмоқда. Бу ерда эркаклар командалари ўзаро куч синашяпти. 7—12-ўринлар учун курашаётган республикамиз йигитлари сўнгги учрашувда Молдавия терма командасига 78:83 ҳисобида ютқазиб қўйдилар. Ваҳоланки учрашувнинг биринчи ярмида улар 46:41 ҳисобида пешқадамлик қилишаётган эди.

Финалда Горстков—Заев

Қозон шаҳрида «Неделя» ҳафталигининг совринн учун саралаш мусобақалари тугади. Унда бокс бўйича Совет Иттифоқининг мутлақ чемпиони Евгений Горстков билан финалда беллашувчи спортчи аниқланди. Бу ҳуқуққа СССР халқлари VI спартакиадасининг кумуш совриндори Петр Заев эришди. Горстков — Заев финал олишуви декабрь ойида Ленинградда бўлади.

Реклама ва эълонлар

ОЛДИНДА — ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИ. МАКТАБГА ТАЙЁРГАРЛИК БИЛАН БОҒЛИҚ БЎЛГАН ТАШВИШЛАР ОТА-ОНАЛАРНИ ҲАМ, ЎҚУВЧИЛАРНИ ҲАМ ҲАЯЖОНГА СОЛАДИ

АЗИЗ ОТА-ОНАЛАР!

ФРУНЗЕ САВДО-МАРКАЗИДА МАКТАБ ЯРМАРКАСИ ЎТКАЗИЛАДИ

ПОРТФЕЛЛАР ВА ТАСМАЛИ СУМКАЛАР, ДАФТАРЛАР ВА АЛЬБОМЛАР, АВТОРУЧКА ВА БЎЁҚЛАР, КЎЙЛАКЛАР, КОСТЮМЛАР, МАКТАБ ВА ПИОНЕР ФОРМАСИ, ПОЙАФЗАЛ ВА ТУРЛИ ХИЛ БОШҚА МАҲСУЛОТЛАР КЎЗНИ ҚУВОНТИРАДИ.

ЯРМАРКА 5 СЕНТЯБРГАЧА ДАВОМ ЭТАДИ. БИРОҚ БУЛАР ТЎҒРИСИДА АВВАЛРОҚ ЎЙЛАБ ҚЎЙГАН МАЪҚУЛ. ҲОЗИРГИ КУНЛАРДА КЕРАКЛИ БУЮМЛАРНИ ШОШМАСДАН, БЕМАЛОЛ ТАНЛАБ ОЛИШИНГИЗ МУМКИН.

Ўқув йили бошланиши олтин фасл—кузга тўғри келишини ҳам унутмаслик лозим. Куз ортидан ҳадемай қиш ҳам қиличини яланғочлаб етиб келади.

КУЗГИ-ҚИШКИ МАВСУМ УЧУН КЕРАКЛИ ТОВАРЛАРНИ ФРУНЗЕ САВДО МАРКАЗИДАН СОТИБ ОЛИШИНГИЗ МУМКИН.

Фрунзе савдо марказига қуйидаги транспорт воситалари билан борилади: 7, 9, 11, 14, 21, 24-трамвайлар; 2, 6, 13, 16-троллейбуслар; 2, 3, 18, 54-автобусларнинг «Театральная» бекати.

ЯРМАРКАГА МАРҲАМАТ!

«УЗТОРГРЕКЛАМА»

А. С. ПУШКИН НОМЛИ БОҒДА

17 ИЮЛДАН 1 АВГУСТГАЧА

Боймирза Мамаризаев раҳбарлигидаги ўзбек дорбозларининг

КАТТА ДОР ЎЙИНЛАРИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Муҳаммаджон БЕКБОЕВ, Жўрахон БЕКБОЕВ, 3 ёшли Шавкатжон БЕКБОЕВ, 4 ёшли Одинахон БЕКБОЕВА ва бошқалар.

Программада: ўзбек паҳлавони Боймирза МАМАМИРЗАЕВнинг оғир вазнли тош ўйинлари (ТЎРТ ЭНЛИК ТАХТАГА ҚЎЛ БИЛАН МИХ ҚОҚИБ, ТИШ БИЛАН СУҒУРИШ, ЛОМНИ ТИШ БИЛАН ЭГИШ, БОШДА ПИШИҚ ҒИШТНИ БОЛТА БИЛАН УРИБ СИНДИРИШ, ТУРЛИ МАРКАДАГИ МАШИНАЛАРНИ КЎТАРИШ), ЁҒОЧ ОЁҚ, ОТ ЎЙИНЛАРИ, ЧИҒИРИҚ ЎЙИНЛАРИ, МАСХАРАБОЗЛИКЛАР.

Дор ўйинлари ҳар куни кеч соат 7 яримда бошланади.

ТОШКЕНТ МАРКАЗИЙ УНИВЕРМАГИ

22 ИЮЛДАН 31 ИЮЛГАЧА

(универмагнинг 2-қаватида)

Ўзбекистон ССР 50 йиллиги номли Наманган шойи тўқиш комбинатида ишлаб чиқарилган шойи ва штапель газламаларининг

Савдо- кўргазмаси ўтказилади

Кўргазмада 70 хилдан ортиқ гул босилган рангдор матолар намойиш қилинади.

ЦУМГА МАРҲАМАТ ҚИЛИНГ!

Кино

21 ИЮЛДА

ҚИШКИ БИНОДА

Виннету — Ингу-Чун ўғли — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА» «ВОСТОК», «МОСКВА», «НУКУС» (кечқурун).

Есения — «ҚОЗОҒИСТОН» (20.00), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

Маккенининг олтинлари — «ҚОЗОҒИСТОН» (18.00, 21.00), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

Бешинчи ҳужум — «ЎЗБЕКИСТОН» (кечқурун).

22 ИЮЛДА

ҚИШКИ БИНОДА

Виннету — Ингу-Чун ўғли — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «ВОСТОК», «МОСКВА», «НУКУС» (кундуз ва кечқурун).

Есения — «ҚОЗОҒИСТОН» (17.00, 20.00), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Маккенининг олтинлари — «ҚОЗОҒИСТОН» (18.00, 21.00), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Бешинчи ҳужум — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Бугун ва эртага "Зангори экран"да

21 ИЮЛЬ — ДУШАНБА

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 18.00 П. И. Чайковский романсларини СССР халқ артисти М. Рейзен ижро этади. **Тошкент кўрсатади.** 18.25 Кўрсатувлар программаси. 18.30 Болалар учун «Камалак» программаси. «Ёш табиатшунослар» (ўзбекча). **Рус тилида:** 19.00 Совет Армияси жангчилари учун кўрсатув. 19.20 «Ахборот» информацион программаси. **Ўзбек тилида:** 19.35 «Ёшлик» студияси кўрсатади «ССО—75». 19.55 «Адабий учрашувлар». Ўзбекистон халқ шоири Миртемир ҳузурида. 20.35 «Ахборот» информацион программаси. 20.55 Ўзбек куйларидан концерт. **Москва кўрсатади.** 21.30 КПСС XXV съезди шарафига. «Беш йилликни муддатидан илгари бажарамиз!» Кўрсатувда Қозоғистон Компартияси Қарағанда область комитетининг биринчи секретари В. К. Акулинцев иштирок этади. **Тошкент кўрсатади. Ўзбек тилида:** 22.15 «Осмонни забт этувчилар». Бадиий фильм. 23.55 Кўрсатувлар программаси. **Москва кўрсатади.** 24.00 «Вақт» информацион программаси. 00.30 «Сизнинг фикрингизча». 01.30 Спорт кундалиги. 02.00 Орбитадан янгиликлар. 02.15 Кўрсатувлар программаси.

Иккинчи программа. Москва кўрсатади. 18.25 «Онамларнинг мактаби». 18.55 «Мазовше». Поляк давлат ашула ва рақс ансамблининг концерти. 19.35 «Валерий Чкалов». Бадиий фильм. 21.00 Янгиликлар. 21.15 «Қувноқ ноталар». **Тошкент кўрсатади.** 21.30 «Ҳаётий масала». Ҳужжатли фильм (русча). **Москва кўрсатади.** 22.15 «Камалак» Телевизион программаларининг халқаро фестивали. Куба. 22.45 Вл. Амлинский ва В. Приемихов. «Иван ва Олтинсоч». Телевизион спектакль премьераси.

Учинчи программа. Душанба кўрсатади. 18.30 «Билим» телевизион мактаби. 19.00 Янгиликлар. (русча). 19.15 Телевизион фильм. 20.10 «Партия ташкилоти ва социалистик мусобақа». 20.30 Мультфильм. 20.40 Янгиликлар (тожикча). 20.55 «Давлат автоинспекцияси хабар қилади». 21.00 Адабий суҳбатлар. 21.30 Москва. 22.15 «Мутахассис маслаҳатлари». 22.30 «Циклон тунда бошланади». 23.55 Кўрсатувлар программаси. 24.00 Москва.

22 ИЮЛЬ — СЕШАНБА

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 10.00 Кўрсатувлар программаси. 10.05 Эрталабки гимнастика машғулотлари. 10.20 Владивосток шаҳрида бўлиб ўтган телевизион фильмлар Бутуниттифоқ кўригида соврин олган фильмлар. 1. «Мария Попова», («Дальтелефильм»), 2. «Бригада», («Ўзбектелефильм»). 11.10 Орбитадан янгиликлар. 11.25 «Камалак». Телевизион программаларнинг халқаро фестивали. Куба. 12.00 Янгиликлар. 12.15 «Қувноқ ноталар». 12.30 «Машенька ва айиқ». Мультфильм. 12.50 Вл. Амлинский, В. Приемихов. «Иван ва Олтин соч». Телеспектакль. 14.00 «Сизнинг фикрингизча». 15.00 Орбитадан янгиликлар. 17.15 Кўрсатувлар программаси. 17.20 Молдавия телевидение студияси ҳужжатли фильмлар программаси. **Тошкент кўрсатади.** 18.25 Кўрсатувлар программаси. Болалар учун «Камалак» программаси. 18.30 Экранда—Бекобод пионерлари (ўзбекча). **Рус тилида:** 19.10 «Бешинчи меҳнат чорагининг позивнойлари». 19.45 «Ахборот» информацион программаси. **Ўзбек тилида:** 20.00 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Студентлик — олтин даврим». 20.30 «Зангори экран» почтаси (русча). 21.00 Ўн минут музика. 21.10 «Ахборот» информацион программаси. 21.30 Театр афишаси (русча). 22.55 «Қишлоқ хўжалиги билимлари телевизион халқ университети». Ўсимликшунослик факультети. 23.25 СССР халқ артисти Г. Измайлова рақсга тушади. 23.55 Кўрсатувлар программаси. **Москва кўрсатади.** 24.00 «Вақт» информацион программаси. 00.30 «Қаҳрамонлар саҳнада ва ҳаётда». Кўрсатувни РСФСРда хизмат кўрсатган артист О. Табаков олиб боради. 01.40 СССР халқлари спартакиадасида. Баскетбол. Эркаклар. Финал. Киевдан олиб кўрсатилади. 02.00 Орбитадан янгиликлар. 02.15 Кўрсатувлар программаси.

Иккинчи программа. Тошкент кўрсатади. 11.25 Кўрсатувлар программаси. 11.30 Болалар учун «Камалак» программаси. Горький номли Давлат рус Академик драма театрининг спектакли. **Москва кўрсатади.** 18.25 «Шаҳмат мактаби». Бошловчилар учун. 18.55 А. Твардовский. «Василий Теркин». 19.25 «Фан оламида». 19.55 Болалар учун. «Чавандозлар». Телевизион бадиий фильм. 1-серия. 21.00 Янгиликлар. 21.15 Поляк халқининг миллий байрами. Польша қайтадан тикланган кунга бағишланган Польша Халқ Республикаси телевидениесининг программаси.

Учинчи программа. Тошкент кўрсатади. 20.00 Кўрсатувлар программаси. **Рус тилида:** 20.05 Болалар учун фильм. «Ҳамма гап балалайкадан бошланди» 20.55 «Кругозор». Илмий-оммабоп программа. 21.25 А. П. Чехов. Бадиий ўқиш. 21.50 Тошкент янгиликлари. 22.05 «Лўли» Бадиий фильм.

В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университети ректорати, геология факультети коллективи чўкинди маъданлар проблемали лабораториясининг илмий ходими

Сайдалим ФОЗИЛОВнинг

фожиали равишда ҳалок бўлганлигини чуқур қайғу билан билдирадилар ва марҳумнинг оила аъзоларига самимий таъзия изҳор қиладилар.

Кичкинтойлар сўзлайди

ЮЛДУЗЛАР

Дилшод кечаси самолётда дадаси билан учганда, унга пастда ёниб турган чироқларни кўрсатиб:

— Ўғлим, пастда ёниб турган юлдузларни кўраяпсанми? Мана шу юлдузларда одамлар яшайди, — деди.

Дилшод фурсат ўтказмай дадасига: «Ўнда осмондаги юлдузларда ҳам одамлар яшарканда, дада», — деб жавоб қилди.

„ОЙИМЛАРГА ЎХШАГАН ҚЎҒИРЧОҚ...“

Шотурсун меҳмонлар олдида шўхлик қилиб турган қизига:

— Нигора қизим, нариги хонага ўтиб қўғирчоқларингни ўйнагин, — деди.

— Қўғирчоқларим ҳаммаси синиб, эскириб қолган. Тоғам туғилган кунимга олиб келган қўғирчоқни олиб берсангиз ўйнайман.

—Қайси бири?

— Вой, ҳалиги-чи... «Ойингга ўхшар экан» девдингизу, ўша қўғирчоқнида?!

О. ШАРИФ.

Собир Раҳимов районидаги 472-боғчада 400 дан ортиқ кичкинтой тарбияланмоқда. Бу ерда улар учун барча қулайликлар яратилган. Сиз суратда ана шу боғчанинг мудираси М. Алиқуловани (ўнгдан учинчи) тарбиячилар билан ўзаро суҳбатини кўриб турибсиз.

Пластмассадан покришкалар

Яқинда австралиялик мутахассислар пластмассадан автомобиль покришкалари тайёрлаш мумкин эканлигини тажрибада исбот этдилар. Бундай покришкаларнинг асосий хом ашёси пластмасса маҳсулотларига оид полиуретандир.

Автотранспортнинг бу янги «оёқ кийими» резинадан тайёрланганига нисбатан бирмунча енгиллиги билан устун туради.

Мутахассислар фикрига кўра, пластмассадан ишлаб чиқарилган покришкалар автомобилларнинг сирғалишини кескин камайтириш билан бирга, тормоз йўлини анчага қисқартиради. Синов натижалари бундай покришкалар ўз ўтмишдошларига нисбатан анча мустаҳкамлигини кўрсатди.

БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Қулайликлар адреси:

Сиз фарзандингиз товушини музика жўрлигида эсдалик учун ёздирмоқчи бўлсангиз ёки бирор шаҳардаги қариндошингизга оила аъзоларингиз номидан хат йўлламоқчи бўлсангиз, овозингизни Тошкент шаҳар «Зангори экран» телеательесига қарашли овоз ёзиш студияларида ёздиришингиз мумкин. Бундан ташқари, тўй кечалари ва оиладаги бошқа тантаналарда ижро этиладиган қўшиқларни ёзиб берадиган кўчма студия ҳам ишлаб турибди. Булар Ленин проспектида, (Дзержинский майдони), Кафанов кўчаси («Госпиталь» бозори»), Навоий кўчасидаги ярмаркада, («Хадра» бекати), Куйбишев шоссесида («Қўйлиқ» автостанцияси), Фарҳод кўчасидаги ярмаркада ва Навоий кўчаси 16-уйда, (телефони 44-35-57) жойлашгандир.

Редактор ўринбосари М. С. КАРИМОВ

Тошкент оқшоми 4 бет.

21 ИЮЛЬ, 1975 й.

ОРГАН ТАШКЕНТСКОГО ГОРКОМА КП УЗБЕКИСТАНА И ТАШГОРСОВЕТА

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000; ТОШКЕНТ, ГСП, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ, 26-УЙ.

Р — 03493. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64579. Нашр Б—4047.

ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор—33.02.49 дан 33.02.58 гача. Эълонлар бўлими— 33-81.42.